



EXAMENSARBETE

Hösten 2011

Sektionen för Lärarutbildningen

AUV30L mom 5

”Vi har barnen gemensamt”

- Kvalitativa intervjuer med förskollärare om föräldrasamverkan i förskolan

Författare

Åsa Olsson

Handledare

Charlotte Tullgren

Examinator

”Vi har barnen gemensamt”

- Kvalitativa intervjuer med förskollärare om föräldrasamverkan i förskolan”

AV: Åsa Olsson

Abstract

Syftet med studien är att undersöka hur förskollärare talar om föräldrasamverkan samt hur de förhåller sig till sitt särskilda ansvar enligt styrdokumentet som behandlar förskola och hem. Undersökningen utgår ifrån följande frågor: Vilka olika samverkansformer finns det och används i förskollärarens arbete? Hur beskriver förskollärare sitt arbete/uppdrag kring föräldrasamverkan? Hur talar förskolläraren om sitt särskilda ansvar?

Det sociokulturella perspektivet är uppsatsens teoretiska utgångspunkt, där tyngdpunkten ligger på samspel och kommunikation mellan människor. Kommunikationen och samspelet blir två betydande faktorer då uppsatsen handlar om samverkan mellan hem och förskola. Vidare i litteraturkapitlet presenteras tidigare forskning om föräldrasamverkan.

Metoden som används för att besvara forskningsfrågorna är kvalitativa intervjuer. Urvalet av undersökningsgruppen grundar sig på personlig kännedom, respondenterna är fyra förskollärare.

Resultatet visar på ett *kreativt* och *mångsidigt* sätt att arbeta med föräldrasamverkan. Förskollärarna tar tillvara föräldrarna och bjuder in dem till samspel i förskolan. Undersökningen visar att förskollärarna har ett uttalat professionellt förhållningssätt som har betydelse för gemenskap, samarbete och kommunikation i arbetet med föräldrarna. Det professionella förhållningssättet visar varför en öppen verksamhet kan bedrivas. Barnet är i centrum för förskollärarnas arbete, de vill skapa de bästa förutsättningar för barnet.

Ämnesord: Förskollärare, Föräldrar, Föräldrasamverkan, Läroplanen

INNEHÅLL

| | |
|---|-----------|
| INNEHÅLL | 3 |
| 1 INLEDNING | 6 |
| 1.1 Aktuella styrdokument om föräldrasamverkan | 7 |
| 1.1.1 Skollagen | 7 |
| 1.1.2 Läroplanen i förskolan | 9 |
| 1.2 Syfte och forskningsfrågor | 10 |
| 2 LITTERATURGENOMGÅNG | 11 |
| 2.1 Föräldrasamverkan sett med sociokulturella ”ögon” | 11 |
| 2.2 Vårdnadshavarnas första kontakt med förskolan | 12 |
| 2.3 Kommunikation i ett ömsesidigt förtroendefullt samtal | 13 |
| 2.4 Varför är informationen viktig, mellan föräldrar och förskollärare? | 15 |
| 2.5 Andra förekommande samverkansformer på förskolan | 16 |
| 2.6 Pedagogisk dokumentation som ett verktyg för samverkan | 19 |
| 3 METOD | 21 |
| 3.1 Val av metod | 21 |
| 3.2 Urval och undersökningsgrupp | 23 |
| 3.3 Genomförande | 23 |
| 3.4 Etiska överväganden | 25 |
| 3.5 Bearbetning av material | 25 |
| 3.6 Metodkritik | 26 |
| 4 RESULTAT OCH ANALYS | 28 |
| 4.1 Kort presentation av respondenterna | 28 |
| 4.2 Förekommande metoder och möten för samverkan | 28 |
| 4.2.1 Introduktion i förskolan | 28 |
| 4.2.2 Daglig kontakt | 29 |
| 4.2.3 Utvecklingssamtal | 30 |
| 4.2.4 Föräldraforum | 31 |
| 4.2.5 Föräldramöte | 31 |
| 4.2.6 Drop- in | 32 |
| 4.3 Andra sätt att ta tillvara föräldrasamverkan | 33 |
| 4.3.1 Synliggöra verksamheten och sprida information | 33 |
| 4.3.3 Metoder för utvärdering | 33 |
| 4.4 Ömsesidigt förtroende och fungerande kommunikation | 34 |

| | |
|--|-----------|
| 4.5 Föräldrasamverkan och läroplanen | 35 |
| 4.6 Vilka är utmaningarna med föräldrasamverkan | 37 |
| 4.6 Mål och framtida visioner av föräldrasamverkan | 38 |
| 4.7 Sammanfattning av resultat och analys | 39 |
| 5 RESULTATDISKUSSION | 41 |
| 5.1 Förutsättningarna och förståelse i förskollärarens arbete..... | 41 |
| 5.2 Vanliga samverkansformer tas tillvara och utvecklas..... | 42 |
| 5.3 Fortsatt forskning | 44 |
| 6 SAMMANFATTNING | 46 |
| REFERENSER | 48 |

Bilaga 1

Bilaga 2

Förord

Jag vill tacka mina nära och kära obeskrivligt mycket för de stöd som funnits under uppsatsen. Jag vill rikta ett stort tack till forskollärarna som deltagit i intervjuerna, det är ni som har gjort att denna studie blev möjlig att genomföra. Jag vill även tacka min handledare Charlotte Tullgren för ett positivt bemötande och vägledning genom hela uppsatsen. Tack till den handledningsgrupp jag tillhört, för bra diskussioner och samarbete. Ett stort tack till biblioteket och dess personal på Kristianstad högskola. Det finns en bibliotekarie i mitt närområde som skall ha ett extra stort tack för ett enormt engagemang i min studie. Jag tackar även andra närliggande bibliotek i mitt närområde för ert intresse och engagemang.

Ett stort tack!

Åsa Olsson

1 INLEDNING

Du är viktig

Du är den som står ditt barn närmast. Därför är dina synpunkter betydelsefulla i förskolan. Om du talar om vad du tycker är det lättare för personalen att ge just ditt barn vad det behöver. För att kunna vara med och påverka behöver du känna till hur förskolan ska fungera (Skolverket 2011, s 3).

Denna uppsats handlar om föräldrasamverkan i förskolan. I citatet ovan ser jag bland annat två betydelsefulla faktorer för föräldrasamverkan. Det första är

Om du talar om vad du tycker är det lättare för personalen att ge just ditt barn vad det behöver (Skolverket 2011, s 3).

Det kan tyckas självklart, men ser alla i förskolan det på detta sätt, vill personalen ha föräldrarna ”i” verksamheten. Det låter alldeles rätt, men uppskattas föräldrarnas röst och medverkan av alla? Det andra är

För att kunna vara med och påverka behöver du känna till hur förskolan ska fungera (Skolverket 2011, s 3).

Även detta kan tyckas vara en självklarhet, men är alla förskollärare tydliga med att synliggöra förskolans verksamhet? Jag menar att självklara saker är kanske inte alltid så självklara i praktiken, hur talar förskollärare kring detta? Arbetet kring föräldrasamverkan i förskolan håller på att utvecklas idag och en anledning till det kan vara att det finns riktlinjer i både skollagen (Utbildningsdepartementet 2010:800) och läroplanen för förskolan (Lpfö98, reviderad 2010) om hur arbetet kring detta skall vara.

Redan under 1970-talet introducerades utvecklingssamtalet i förskolan det påpekar Sandberg & Vuorinen (2007). För mig hade det varit intressant att se om det finns ett utökat arbete med föräldrasamverkan, jag menar utvecklade metoder, nya samverkansformer eller ett vidgat perspektiv att se på föräldrasamverkan, därför ville jag ta reda på vad förskollärarna säger om ämnet.

Genom att skapa goda, trygga och sociala förhållanden under barnens uppväxt tror jag har stor betydelse för barnens fortsatta liv. De ”slussas” in i samhället och min vision är att lägga grunden för fortsatt samhällsliv och då tror jag att vi vuxna har på många sätt betydelse för barnen genom att vi samverkar. Barnen ser oss vuxna samverka och när vi samverkar om

barnen är det av stor vikt att detta fungerar, vi är ju förebilder för barnen. Frågor som väcker nyfikenhet är även förskolans utveckling och betydelse i samhället. Markströms (2005) avhandlingen baseras på fältstudier av två förskolor under ett års tid, den kan ses som ett bidrag för välfärdsstatens institutioner för barn i det nutida svenska samhället. Under 1900-talet var förskolan en institution som inte alla barn hade tillgång till, resultatet i studien visar att föräldrar och personal ser förskolan som en självklarhet, övergripande ses det också som en nödvändighet. Det som framgår tydligt i Markströms resultat är förskolans sociala och socialpedagogiska funktioner. Barnen skall få möjlighet att delta i sociala sammanhang, men de skall även göras till sociala individer. Studien visar dock att det finns begränsningar i den sociala funktionen då det kan handla om barnets ålder. Resonemanget är att förskolan är frivillig för barnen, det är inte nödvändigt att gå i förskolan och detta bidrar enligt föräldrar och personal inte alltid till något gott för de yngsta barnen. Samtidigt finns det inget som tyder på att det skulle skada barnen att gå i förskolan. Studien pekar däremot på att förskolan uppfattas som obligatorisk av de vuxna, det saknas alternativ. Även barnen uppfattar förskolan som obligatorisk eftersom de måste vara där om dagarna. Resultatet visar på många olika funktioner och vilken betydelse förskolan har för barn men också för samhället, eftersom förvärvsarbetande föräldrar är i behov av förskolan (Markström 2005, s. 203).

1.1 Aktuella styrdokument om föräldrasamverkan

I inledningen lyfts skollagen (2010:800) och läroplanen för förskolan (Lpfö98, reviderad 2010) fram för att visa att det faktiskt finns riktlinjer om föräldrasamverkans funktion. Det är skollagen (2010:800) och läroplanen (Lpfö98, reviderad 2010) som är utgångspunkten för förskollärarens arbete.

1.1.1 Skollagen

I skollagen (2010:800) står det under 8kap, om förskolans utvecklingssamtal och under 4kap, om kvalitet och inflytande. Paragraferna tar upp vårdnadshavarnas rättigheter och möjligheter till inflytande.

8kap. Fortlöpande samtal och utvecklingssamtal. 11 § Personalen ska föra fortlöpande samtal med barnets vårdnadshavare om barnets utveckling. Minst en gång varje år ska

personalen och barnets vårdnadshavare därutöver genomföra ett samtal om barnets utveckling och lärande (utvecklingssamtal). Förskollärare har det övergripande ansvaret för utvecklingssamtalet (Utbildningsdepartementet 2010:800).

Här betonar skollagen förskollärarens övergripande ansvar för att det skall finnas god kommunikation om barnets lärande, utveckling och välbefinnande mellan förskola och hem.

4kap Allmänt om vårdnadshavares inflytande över utbildningen i vissa skolformer och i fritidshemmet. 12 § Vårdnadshavare för barn i förskolan och för elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och fritidshemmet ska erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen (Utbildningsdepartementet 2010:800).

Föräldrar i alla skolformer inom det svenska skolväsendet skall ges möjlighet till inflytande över barnets utbildning. Föräldrarna skall ges möjlighet att påverka barnets utbildning.

4kap Forum för samråd. 13 § Vid varje förskole- och skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med barnen, eleverna och de vårdnadshavare som avses i 12 §. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för barnen, eleverna och vårdnadshavarna.

Inom ramen för ett eller flera sådana forum som avses i första stycket ska barnen, eleverna och vårdnadshavarna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att det finns forum för samråd enligt första stycket och för att informations- och samrådsskyldigheten enligt andra stycket fullgörs (Utbildningsdepartementet 2010:800).

Förskolan skall ha fungerande forum för att ge föräldrarna en möjlighet att kunna framföra och kommunicera sina synpunkter. Dessa forum ses som viktiga bland annat för att göra föräldrarna delaktiga i sina barns förskola. Organisationen för denna samverkansform ansvarar i huvudsak förskolechefen för.

1.1.2 Läroplanen i förskolan

I läroplanen för förskolan (Lpfö98 reviderad 2010) finns en specifik rubrik, förskola och hem. Under rubriken står att, vårdnadshavarna har ansvaret för sina barns fostran och utveckling och förskolans uppgift är att komplettera hemmet genom att ge varje barn de bästa förutsättningarna till att utvecklas rikt och allsidigt. Det är därför viktigt att det finns ett nära samarbete mellan förskola och hem och att samarbetet är och blir förtroendefullt. Förskolan skall ge vårdnadshavarna möjlighet att inom de nationella målen få vara med att påverka den aktuella verksamheten i förskolan (Lpfö98 reviderad 2010, s 13).

Förskolläraren ska ansvara för att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan (Lpfö98 reviderad 2011, s. 13).

Det finns idag särskilda riktlinjer för förskollärarna som arbetar i förskolan, de ansvarar för att föräldrarna får en god introduktion, de skall ges möjlighet till delaktighet och få utöva inflytande hur verksamheten konkretiserar målen i den pedagogiska planeringen.

Förskolläraren ska ansvara för utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande (Lpfö98 reviderad 2010, s. 13).

Förskolläraren har ansvar för utvecklingssamtalets utformning och genomförande och att det sker minst en gång om året samt att vårdnadshavare får vara delaktiga i utvärderingsarbetet av verksamheten. Hela arbetslaget arbetar också under speciella riktlinjer från Lpfö98 reviderad 2010 det vill säga att det de skall visa respekt för vårdnadshavarna och skapa en tillitsfull relation mellan familjerna och personalen. Dialogen mellan personal och familjer skall vara fortlöpande om barnets trivsel, lärande och utveckling samt att personalen skall ta tillvara vårdnadshavarnas synpunkter om planering och genomförandet av verksamheten. (Lpfö98 reviderad 2010, s 13). Sammanfattningsvis kan man se vilka samverkansformer det ska finnas i förskolan, samt att förskolläraren har ett övergripande ansvar.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med studien är att undersöka hur förskollärare talar om föräldrasamverkan samt hur de förhåller sig till sitt särskilda ansvar enligt styrdokumentet som behandlar förskola och hem.

Forskningsfrågor

- Vilka olika samverkansformer finns det och används i förskollärarens arbete?
- Hur beskriver förskollärare sitt arbete/uppdrag kring föräldrasamverkan?
- Hur talar förskolläraren om sitt särskilda ansvar?

2 LITTERATURGENOMGÅNG

I detta kapitel presenteras det sociokulturella perspektivet som är uppsatsens teoretiska utgångspunkt. Vidare presenteras tidigare forskning i ämnet och därmed vilka uttalade föräldrasamverkans former det finns i förskolan, de i uppsatsen som kallas de *vanligen* förekommande samverkansformerna.

2.1 Föräldrasamverkan sett med sociokulturella "ögon"

Enligt Strandberg (2006) såg Vygotskij såg lärande och utveckling ur ett sociokulturellt perspektiv, han menade bland annat att

Jag lär mig först tillsammans med andra, det jag sedermera kan göra själv (Strandberg 2006, s. 11)

Tolkningen av det ovan nämnda är att samspelet har betydelse för att lärande skall ske. Säljö är en person som har utvecklat den sociokulturella teorin i Sverige.

Enligt läroplanen (Lpfö98 reviderad 2010) skall vi lägga grunden för fortsatt samhällsliv, vi vet att samhällslivet innebär social interaktion med människor, att det sker på olika sätt och i olika situationer. När barnet börjar förskolan är det två (och barnet) parter som samspejar om (med) barnet, föräldrarna och förskollärarna. Flising, Fredriksson & Lund (1996) instämmer också med att göra det bästa för barnet, och att vuxna samspejar om barnet.

Det är personalen som tillsammans med föräldrarna ska införliva barnet i samhället det är en gemensam uppgift för personal och föräldrar, men en uppgift som man går in i med olika förutsättningar. Resultatet är beroende av det samspel som utvecklas mellan föräldrar och personal. Eftersom föräldrar och personal är olika kan inte alla delta lika mycket i det här samspelet. Det är då viktigt att komma ihåg att det är personalen som har ansvar för att samspelet skall bli det bästa möjliga och att de föräldrar som bara har förmåga om möjlighet att täcka en del av barnets behov måste stödjas och bemötas med respekt av personalen – framförallt för barnet skull. (Flising, Fredriksson & Lund 1996, s 42).

De som samspejar är alltså två olika parter och Säljö (2010) berättar om två olika socialisationer. Den ena är den primära socialisationen och innebär att gemenskap sker i en mindre grupp till exempel familjen. Det är i familjen som individen lär sig de grundläggande kunskaperna för att kunna fungera i ett samhälle. Individen lär sig ett eller flera språk, även att

socialt fungera med andra det vill säga samspel och hänsynstagande. Han menar att individen lär sig nödvändiga förhållanden och spelregler för att kunna fungera i samhället. Barnet samspel här med föräldrar, syskon, släkt och vänner. Individerna känner ofta hela barnets livshistoria och kan kommunicera denna med barnet. Den andra socialisationen är den sekundära, det vill säga, där barnet är i institutionaliserade miljöer och den sociala interaktionen ser annorlunda ut. Lärarens kunskap om barnet är här mindre, och insikten om barnet utanför den pedagogiska institutionen är också mindre. Vidare säger han att

i ett sociokulturellt perspektiv gäller det att förstå samspelet mellan institutionella arrangemang på makronivå och individuella, kommunikativa verksamheter för att se hur det båda nivåerna utgör förutsättningar för varandra. (Säljö 2010, s. 43).

Viktiga faktorer i ett sociokulturellt perspektiv är bland annat, språket, kommunikationen, kulturen, interaktionen och situationen. Vidare säger Säljö (2010) att lärandet sker utan någon bestämd gräns, han menar att människors förmåga att lära och utvecklas sker både kollektivt och individuellt. Med sociokulturellt perspektiv som utgångspunkt för uppsatsen, läggs tyngdpunkten på samspelet mellan människor. Kommunikationen och samspel blir två betydande faktorer då uppsatsen handlar om samverkan mellan hem och förskola.

2.2 Vårdnadshavarnas första kontakt med förskolan

Den första kontakten med förskolan kan se olika ut, vårdnadshavarna kan idag själv söka sig information. Vårdnadshavarna i många fall har någon vetskap om förskolan innan de gör sitt val för sitt barn. Samtidigt finns det vårdnadshavare som inte gör det, de kanske inte ens vet att de har ett val (Jensen & Jensen 2008, s.57).

De flesta pratar med vänner och bekanta om förskolans eller skolans rykte innan de träffar personalen första gången. När det gäller förskolor och skolor har föräldrarna frihet att välja (Jensen & Jensen 2008, s.57)

Många förskolor har en hemsida på internet och där blir det för en del, det första mötet med förskolan. Det händer även att vårdnadshavarna besöker olika förskolor för att bilda sig en uppfattning om vad som blir bäst för deras barn. I första mötet är det viktigt att vara tydlig i sin yrkesroll som förskollärare, det handlar om att ge vårdnadshavarna en så tydligt bild av

förskolan som möjligt. Båda parter bör vara tydliga i sina förväntningar och eventuella erfarenheter som kan tänkas påverka samarbetet framöver (Jensen & Jensen, 2008, 57-58).

Sheridan (2011) har studerat förskollärares förändrade yrkesroll. Studien visar att förskolläraren agerar som en demokratisk ledare i förhållanden till barnet, kolleger och föräldrar. Resultatet i studien visar att förskolläraren sätter ett högt värde på social kompetens både när det gäller deras egen profession men även för barnets lärande och utveckling. Förskollärarna betonar vikten av att vara en god förbild för barnen inom olika områden.

2.3 Kommunikation i ett ömsesidigt förtroendefullt samtal

Det sker samtal mellan förskollärare och vårdnadshavare under ordnade former, och idag står det i skollagen (2010:800) att det minst skall ske ett samtal varje år. Det finns inskolningssamtal, utvecklingssamtal, och ett avslutande samtal och överlämningsamtal förutom de samtal som sker dagligen. Sandberg & Vuorinen (2007) beskriver de olika samtalen som sker på förskolan, samtalen är inriktade på det individuella barnet, barnet i förskolans verksamhet och i hemmet eller andra platser och i situationer utanför förskolan. Samtalet är riktat framåt, mot framtiden och det viktigaste av allt är hur samarbetet skall ske mellan hem och förskola för att barnet skall utvecklas på bästa sätt (Sandberg & Vuorinen 2007, s. 69).

Inskolningssamtalet som är en del av introduktionsmomentet är ett av de samtal som förskolläraren har ansvar för. Sandberg & Vuorinen (2007) talar om ett övergripande syfte med detta samtal. Föräldrarna och förskollärarna (även övrig personal på hela förskolan) skall lära känna varandra, det skall skapas ett förtroende parterna emellan och båda ska ges möjlighet att berätta om den informationen som skall skapa de bästa förutsättningarna för barnet (Sandberg et al 2007, s. 69).

Utvecklingssamtalet som fortlöper kontinuerligt varje år i förskolan har enligt Sandberg & Vuorinen (2007) ett syfte att sammanlänka den information som föräldern berättar och i sin tur som förskolläraren berättar. Det sker ett samspel mellan parterna, ett givande och tagande om barnet och därmed för barnets lärande och utveckling. Ett utvecklingssamtal är enligt Jensen & Jensen (2008) ett professionellt samtal med didaktiska frågor som, *vad* ska vi tala om, *varför* och *hur*. Jensen & Jensen (2008) talar också om de "lätta" barnen, när

förskolläraren är på den didaktiska frågan om vad vi ska tala om, de menar att det är enklare att tala om barnen som inte tillhör de ”lätta”.

För varje enskilt barn kommer det att finnas fokusområden som är mer relevanta än andra. Tyvärr är det ofta i fråga om barnen som utmanar som dessa fokusområden manifesterar tydligt, medan de ”lätta” barnen ofta ger problem: ”vad skall vi säga om Solveig? Det finns inget särskilt att säga, allt går bra.” Vi menar att det alltid finns särskilda punkter att fokusera på. När lärarna funderar på vilka punkter de ska ta upp måste de fråga sig själv och andra till exempel: Vad kan vi prata om som gynnar barnet? Vad kan vi prata om som gynnar Solveig? Vad kan vara relevant för föräldrarna? Hur kan vi använda de 20 minuterna så de gagnar Solveig? De så kallade ”lätta” barnen kan lätt bli försedda i den stressiga vardagen. Ett samtal är en gåva när det gäller att fokusera på och de det enskilda barnet. Det kan i sin tur ha betydelse för barnets utveckling (Jensen & Jensen 2008, s. 88).

I Sandberg & Vuorinen (2008) studie framgår det att föräldrarna i studien efterfrågar fler ”korta möten” än vad som erbjuds. Förskollärarna är däremot inte intresserade av att öka antalet samtal trots vetskap om att denna form är den mest uppskattade av föräldrarna.

Almost all parents ask for more personal development dialogues during a semester. They would like to plan short meetings every now and then to be able to speak to the staff in peace and quiet (Sandberg et al. 2008, s 155).

Markstrom (2009) studerar utvecklingssamtal i förskolan, hennes studie visar ett material som kallas ”pocket of local order”. Det är ett formulär som används mellan olika parter inför utvecklingssamtalet för att samla information. Formuläret styr och vägleder detta samtal. Samtalen innan sker på olika plan mellan föräldrarna, förskollärarna och barnen samt att det sker i hemmiljön. Detta är en process fram till utvecklingssamtalet, där möts föräldrarna och förskolläraren ansikte mot ansikte. Markström studerar hur väl förskollärare förbereder sig inför samtalet. Förberedelserna visar sig vara bland annat observationer, samtal mellan förskollärarna, vardagliga samtal, de använder sig av en agenda. I Sandberg & Vuorinen (2008) studie framkommer att båda parter och även barnet i visa fall är med i förberedelserna inför utvecklingssamtalet,

Both preschool teachers and parents prepare themselves for these conversations. In some cases, the child is interviewed regarding their comfort levels in preschool. The purpose is often described in terms of bridging the differences that exist between home and preschool. (Sandberg & Vuorinen 2008, s. 156)

Markstrom (2010) fortsatte att studera interaktionen mellan förskollärare och föräldrar vid utvecklingssamtal i den svenska förskolan. Studien belyser hur förskollärare använder sig av ”styrda kort” under utvecklingssamtalet. Studien baseras på 22 utvecklingssamtal i sju svenska förskolor. Materialet som används är 54 stycken kort med skrivna adjektiv till exempel snäll och försiktig. Orden är generella och oberoende av tid och plats. Studien visar att föräldrar och förskollärare använder skratt och humor i interaktionen. Markström menar att en tolkning kan vara att se korten som ett sätt att lösa ett kommunikativt dilemma. Utvecklingssamtalen är viktiga i den svenska förskolan då de syftar på barnets lärande, utveckling och välbefinnande, det vill säga, de har en positiv inverkan på barnets utveckling. Resultat visar att utvecklingssamtalens uppbyggnad kan användas för olika implicita och explicita syften. I Alasuutari & Markströms (2011) studie visar resultatet att svenska och finska utvecklingssamtal betonar barnets sociala uppförande och anpassning i förskolan. Studien visar att det viktigaste i svenska och finska förskolor är att bli en social individ. Hon påpekar också i sin studie att den svenska förskolan är under diskussion angående en mer akademisk aspekt, hon hänvisar då till den reviderade läroplanen (Lpfö98 reviderad 2010).

2.4 Varför är informationen viktig, mellan föräldrar och förskollärare?

Barnet lever i en värld på förskolan och en i hemmet, därför blir det viktigt att de vuxna samarbetar. Föräldrarna och barnet för talan om barnets lärande och utveckling i hemmet och från förskolan är det förskollärarna och övrig personal. Denna information är viktig för båda parter och det är också viktigt att veta vilken information som är angelägen för barnets utveckling och lärande. Kommunikationen mellan hemmet och förskolan skall vara en ödmjuk process där de vuxna kan anpassa sitt beteende och handlingar i sina relationer med barnet. Det handlar om att vuxna skall kunna se sina kommunikationsutbyten som betydelsefulla för barnets fostran, lärande och utveckling. Föräldrarna känner sitt barn i de flesta fallen sedan födseln och har speciell kunskap om sitt barn. De har också kunskap om olika situationer med sitt barn t.ex. barnet i syskonskaran, med andra vuxna, på en semester, eller vid sjukdom etc. Förskolläraren har också kunskap om barn/barnet, det vill säga genom sin utbildning och erfarenhet med barn/barnet på förskolan. Förskolläraren är tillsammans med barnen/barnet få eller flera timmar under dagen i olika situationer och gruppkonstellationer med andra barn. Som förskollärare har man ett uppdrag som handlar om

att ta hand om barn, värna om deras fostran, lärande och utveckling i gemenskap utifrån de nationella styrdokumenterna (Jensen & Jensen 2008, s. 47-48).

I Sandberg och Vuorinens (2007) studie visar att innehållet av informationen skiljer sig mellan föräldrar och förskollärare beroende på barnets ålder, de yngre barnens föräldrar fokuserar på barnets fysiska välbefinnande, till exempel om barnet har ätit och sovit. För personalen kan detta upplevas konstigt då de hellre vill berätta om speciella händelser. När barnet blir äldre är informationsutbytet mer inriktat på emotionella och sociala välbefinnande både av föräldrar och förskolepersonal, till exempel vill föräldrarna veta vem barnet har lekt med och kommer överens med på förskolan. Det som bland annat visar sig problematiskt i studien är att föräldrarna upplever personalens arbetstider som ett hinder för ”små” informationsutbyten likaså barnets lämnings- och hämtningstider kan avgöra om familjerna träffar ordinarie personal eller inte. För att skapa de bästa möjligheterna för barnet, visar deras studie att det finns en förälder som väljer sina lämnings- och hämtningstider, när det finns tillfälle att tala med ordinarie personal (Sandberg & Vuorinen 2007, s. 39-40).

2.5 Andra förekommande samverkansformer på förskolan

Sandberg & Vuorinen (2007) beskriver föräldramötet som en föräldrasamverkansform och de säger att föräldramötet varierar och styrs av de olika behov och traditioner som råder på förskolorna. Innehållet kan se olika ut, då menar Sandberg & Vuorinen (2007) att det kan till exempel förekomma föreläsningar, diskussioner och temakvällar. Vissa av föräldrarna i Sandberg & Vuorinens studie (2008) menar att information, som de kan läsa rakt av från ett papper inte är av största prioritet för dem. Det som framkommer i samma studie är att om föräldrarna redan i inbjudan till föräldramötet får veta vad innehållet är så uppskattas det mer ofta, likaså om mötena är effektiva, samt att de vill känna sig förberedda. Detta har att göra med föräldrarnas ”brist på tid”. Det finns även föräldrar som efterfrågar mer social samvaro föräldrarna emellan, dock har det ofta anledningar som, unga föräldrar eller föräldrar som saknar andra föräldrar i samma stadiet i livet (Sandberg et al 2007, s. 65-66).

Parent meetings mainly characterised by togetherness have a low priority among some of these parents (Sandberg & Vuorinen 2008, s. 156).

Föräldraråd och föräldrastyrelser (föräldraforum) är två samverkansformer som på senare tid tillkommit i förskolan. Dock råder det i vissa fall förvirring kring uppbyggnaden och dess funktion säger Sandberg & Vuorinens (2007). Vidare berättar författarna att genom dessa samverkansformer kan föräldrarna ha möjlighet att påverka utifrån de påverkansmöjligheter som finns formulerade, det kan handla om direkta och indirekta möjligheter. Direkta möjligheter handlar om att de beslut som genomförs med föräldrarna alltså inte är emot föräldrarnas vilja. Indirekta möjligheter innebär att det kan vara till exempel olika diskussioner som blir underlaget för dess beslut. I Sandberg & Vuorinens (2007) studie visar att det är problematiskt med dessa samverkansformer på grund av organisationen av ett sådant råd.

Deltagarna i vår studie bekräftar att det är svårt att rekrytera föräldrarådsrepresentanter och det har vidare resulterat i att en del förskolor har gjort föräldrarådsmötena öppna för alla föräldrar som är intresserade (Sandberg et al 2007, s. 81).

Sandberg & Vuorinens (2008) studie visar hur viktigt det är att förskollärarna har ett brett och varierat sätt att arbeta med föräldrasamverkan, det skall kunna tilltala olika föräldrar och bör därför vara ett stort utbud som ger möjligheten att nå alla föräldrarna.

Drop-in är en annan samverkansform enligt Sandberg och Vuorinen (2008). En förälder i deras studie efterfrågar själva syftet med denna form, det är frågor kring vem drop-in fikan skall gynna. Föräldern menar att hon till största del är med sitt egna barn under denna tid, men menar däremot att det skulle kunna utvecklas till en fungerande samverkans form.

At a 'drop-in' parents are given a possibility to meet other parents and children at the preschool. Parents are invited to stay, for example for a coffee, when dropping off or picking up their child before or after work. This gathering is announced in advance in order to facilitate parents' participation. Nevertheless, the parents see drop-in as a form of cooperation where the parent-child relationship is in focus rather than the relationship between parents. It is an opportunity for the child to show and tell the parent about his or her time in preschool. This opinion is not fully shared by the preschool teachers, as they state that 'drinking coffee becomes so parent-focused', meaning that the parents, when focusing on each other, tend to pay less attention to the children. They have instead organised activities that involve the child even more, such as exhibitions (Sandberg & Vuorinen 2008, s. 156).

Förskollärarna menar i sin tur att det kan blir en rörig situation, föräldrarna dricker kaffe och barnen springer runt. De menar att de skall både ansvara för barngruppen samt sitta ner och samtala med föräldrarna. Förskollärare som arbetar på socialt utsatta förskolor har positiva erfarenheter av drop in, här visar det sig att denna samverkans form är den som drar till sig

flest föräldrar. Det som utger sig vara problematiskt vid drop-in enligt Sandberg och Vuorinens (2008) studie är kommunikationen, då föräldrarna har olika nationaliteter och samtalet försvårats mellan föräldrarna. En annan sak som upplevs problematiskt är att samverkans funktion uteblir då föräldrarna kommer på olika tider. Förskollärarna har organiserat drop-in-fikan på ett annat sätt, det har skapat utställningar och menar att barnet då är mer i fokus.

Samverkan eller ”Delad vårdnad”? Begreppet ”delad vårdnad” kommer från Gars (2002). I sin avhandling ville hon få klarhet i hur samarbetet kring barnet, föräldrar och förskollärare emellan, fungerade. Gars (2002) visar i sitt resultat att det inte var möjligt att skilja på föräldraskap och förskollärarens uppgift. Därmed har hon valt att kalla samverkan för ”delad vårdnad”, eftersom att ansvaret kring barnen överlappar varandra (Gars 2002, s. 191).

I uttrycket ligger betydelse av vård och av ett djupare, mer omfattande engagemang (Gars 2002, s. 192).

Hon menar även att förskollärarens tilltro till sin egen insats bidrog till vilka krav de kunde ställa på föräldrarna. Om förskollärarna visade ett engagemang och skapade en verksamhet där barnens behov blev tillfredsställda, så innebar det att de fick en bättre attityd till föräldrarna. Var det däremot så att förskolläraren hade mindre tilltro till sin egen insats bidrog detta till en mer kritisk attityd till föräldrarna. Vidare menar hon, om förskolans värde i första hand sågs som att ge tillsyn åt barnen ställdes förskolläraren och föräldrar inom samma arena och därför såg man varandra som konkurrenter i stället för samarbetspartner, alltså uteblev samverkan. När förskoleverksamheten istället såg som att komplettera hemmet tillförde förskollärarna i sitt arbete i stället för att konkurrera med föräldrarna (Gars 2002, s. 193). Blackmore & Hutchisons (2010) har studerat föräldraskap i skolan, studien utfördes i Australien. Fallstudien visar att föräldrarna förespråkar en ökad relation mellan hem och skola. Relationen bör byggas på ett socialt samspel. Det sociala samspelet kan bestå av fysisk aktivitet till exempel trädgårdsskötsel. Föräldrarna som efterfrågar en ökad relation tillhörde de resursstarka (bland annat, utbildningsmässigt och ekonomiskt) familjerna. Ivarson Janson (2001) har studerat förskolans uppgift om att vara komplement till hemmet mellan år 1990-

1995. Även hennes avhandling visar att föräldrar med längre utbildning ställer högre krav på förskolan än vad föräldrar med kort utbildning gör.

barnen skall *lära sig* något av det som erbjuds (Ivarson Janson 2001, s 97).

2.6 Pedagogisk dokumentation som ett verktyg för samverkan

Åberg & Lenz Taguchi (2005) berättar om hur de arbetat med att få föräldrar delaktiga i verksamheten, vad det är som är avgörande, Åberg et al (2005) beskriver sin erfarenhet konkret under hennes tid som förskollärare och hur den pedagogiska verksamheten utvecklades genom pedagogisk dokumentation.

De erfarenheter vi gör längst vägen leder till att vi lämnar vårt sätt att förstå förskolan och istället inser värdet av att förstå förskolan som en mötesplats för gemensamt lärande, en demokratisk mötesplats som värnar om värden som olikhet, lyssnande och delaktighet (Åberg et al. 2005, s. 5).

Om vi skall lyckas skapa förståelse för förskolan och därmed skapa en förståelse för barnens föräldrar, skall föräldrarna ges insyn och kunskap om förskolans pedagogiska verksamhet, och om det skall ske någon förståelse måste vi

bli bättre på att synliggöra barnen och förskolan som en mötesplats för lärande och utveckling (Åberg et al. 2005, s. 137).

Hur gör man då som pedagog i förskolan? Enligt Åberg & Lenz Taguchi (2005) menar hon följande

Jag är helt övertygad om att den pedagogiska dokumentationen är ett användbart verktyg för att skapa dialog och synliggöra våra pedagogiska tankar i förskolan utåt mot offentligheten (Åberg et al. 2005, s. 137).

Fortsättningsvis menar hon att föräldrarna genom pedagogisk dokumentation får insyn och kunskap om förskolans betydelse, barnens lärande och om pedagogernas arbetssätt. Genom Åbergs erfarenheter erbjöd sig en förälder att föreläsa på ett föräldramöte för att tala om förskolans betydelse för henne som förälder. Genom att ta tillvara detta tillfälle fick

föräldrarna lyssna på en annan förälder och verksamheten beskrivs ur ett föräldraperspektiv, berättar Åberg & Lenz Taguchi (2005) vidare.

Det handlar om en tro på att våra olika perspektiv kan tillföra något till den gemensamma bilden av barnet (Åberg et al. 2005, s 134).

En form av pedagogisk dokumentation kan också kallas Portfolio. Med portfolio menar McKenna (2005) att små barn får en egen röst. Portfolion visar upp pedagogisk dokumentation av barnets utveckling och lärande. McKenna (2005) säger att portfolio visar på ett konkret lärande och att det är ett demokratiskt arbetssätt, för man synliggör barnets röster genom detta verktyg. Detta är också ett sätt att få föräldrarna mer engagerade i förskolans kvalitet. Författaren menar även att det borde ingå i förskolans utvärderings arbete för att öka kvalitén i förskolan.

The Swedish portfolios give the child a voice in these discussions, a factor often missed in quality assessment (McKenna 2005, s. 180).

Sandberg & Vuorinen (2007) säger att bildspråket har en betydelsefull faktor i samverkans sammanhang oavsett om man har det svenska språket eller inte. Föräldrarna i deras studie har stort intresse för bildspråket, det riktar sitt intresse hellre till bildspråket än till skriftspråket. Bildspråket uppsattas som kommunikations möjligheter bland föräldrarna, det ger barnet en möjlighet att berätta om sin vardag på förskolan.

Svenning (2011) är högskolelektor vid förskollärarytutbildningen vid Höjskolen i Oslo, hon har tagit upp en ny intressant diskussion som rör barn och deras medverkan vid dokumentation. Hon menar att förskollärarna i förskolan skall presentera sitt arbete kring dokumentation och skapa dialoger med föräldrarna hur det skall gå till, hon menar att alla parter skall känna sig tillfredsställda med hur dokumentationen skall ske och användas (Svenning 2011, s. 103-104).

3 METOD

I detta kapitel presenteras val av metod för undersökningen samt urval och undersökningsgrupp. Därefter följer processen i undersökningen genom, genomförandet, etiska överväganden, bearbetning av materialet samt metodkritik.

3.1 Val av metod

Den metod jag har valt skall leda till att syftet och frågeställningarna besvaras i största möjlighet i undersökningen. Valet av metod är bundet till den tidsram som föreligger undersökningen. Undersökningsmetoden består av kvalitativa intervjuer. Karaktären på studien är en fallstudie, Patel & Davidson (2011) säger att undersökningen till exempel kan göras med en mindre grupp, som i mitt fall en grupp individer det vill säga förskollärare. Vidare säger författarna att

fallstudier utgår vi från ett helhetsperspektiv och försöker få så täckande information som möjligt (Patel & Davdison 2011, s.56).

Kvale & Brinkmann (2009) Instämmer med de tidigare nämnda författarna och säger att

Intervjuer används ofta i fallstudier som fokuserar på en specifik person, situation eller institution (Kvale & Brinkmann 2009, s.133).

Byrman (2011) säger att kvalitativa intervjuer är förekommande vid fallstudier och att forskaren vill göra en granskning av ett fall. Jag vill genom min undersökning med kvalitativa intervjuer få ett helhetsperspektiv och även så täckande informations som möjligt i ämnet.

Jag har valt kvalitativa intervjuer med karaktären låg grad av standardisering. Det innebär att intervjuaren formulerar frågorna, efter respondenternas språkbruk och frågorna ställs i den ordning som frågorna passar. Eventuella följdfrågor ställs utifrån det tidigare svaret. Låg grad av standardisering utger en stor valmöjlighet (Trost 2011, s.39).

Intervjuguiden (bilaga 2) var som ett *stöd* under intervjuerna och innefatta *ett* ämne. Jag ville uppnå ett socialt samtal där målet var att jag skulle få ut så mycket information som möjligt. Följden av frågorna eller följdfrågorna i samtalet såg olika ut då respondenterna uttryckte sig olika och informationen blev då inte något jag kunde förutse.

Ett begrepp som används vid kvalitativa intervjuer är strukturering. Trost (2011) säger att struktureringen kan ses ur två perspektiv. Det ena handlar om struktureringen i frågorna och det andra om själva datainsamlingen. Vidare säger författaren att om svarsmöjligheterna är öppna blir frågan ostrukturerad, det är respondenten som väljer vilket svar frågan skall få. Om frågan däremot är strukturerad ges inte respondenten någon möjlighet att svara utom svaret blir som intervjuaren bestämt sig för (Trost 2011, s. 40). Frågorna i min intervjuguide är öppna frågor vilket ger respondenter möjlighet att fritt utforma sina svar det vill säga att de specifika frågorna är öppna och ostrukturerade. Jag lämnar alltså till respondenten att fritt utforma sina svar och vilken struktur svaret får. Bryman (2011) bekräftar också mitt resonemang då han säger att kvalitativa intervjuer tillåter att intervjuaren avviker från den intervjuguide som används och kan ställa nya frågor som bygger på det svar som respondenten gett. Han säger även att ordningsföljden kan variera beroende på vilka svar respondenterna gett (Bryman 2011, s. 413)

Trost (2011) menar att intervjuaren skall vara uppmärksam på hur de använder termen struktur. Han använder termen för att beteckna hela datainsamlingen men även för enstaka frågor. Det vill säga att termen strukturering används till detaljer i frågorna men samt till själva undersökningen i det stora hela.

Intervjuerna som datainsamlingsmetod ser jag som strukturerade, det vill säga att jag har en intervjuguide och söker information kring endast ett ämne. Trost (2011) bekräftar mitt resonemang då han säger att en studie där intervjuaren vet vad de vill fråga och där allt handlar om ett ämne, är hög grad av strukturering. Sammanfattningsvis är valet av metoden, kvalitativa intervjuer med låg grad av standardisering. Datainsamlingen är hög grad av strukturering där mina frågor i intervjuerna är ostrukturerade.

Som blivande forskollärare ser jag min egen kunskap i ämnet som en tillgång för undersökningen och kunskapen blir därmed ett verktyg.

Förförståelsen, de tankar, intryck och känslor och den kunskap som forskaren har, är en tillgång och inte ett hinder för att tolka och förstå forskningsobjektet (Patel & Davidson 2011, s. 29).

De hjälpmedel jag använde under intervjuerna var, ljudinspelning via iphone och små korta forskningsanteckningar.

3.2 Urval och undersökningsgrupp

Urvalet av undersökningsgruppen grundar sig på personlig kännedom och blir därmed ett subjektivt urval. Med ett subjektivt urval menar Denscombe (2009) att forskaren gör medvetna val om de människor eller händelser som skall undersökas för att få så relevant data som möjligt (Denscombe, 2009, s. 37). Vidare säger Bryman (2011) att målinriktat urval innebär att forskaren gör sitt urval utifrån sina forskningsfrågor och därmed anses relevanta för undersökningen (Bryman 2011, s. 434). Personlig kännedom innebär att vi är kända för varandra till viss del, vi har tidigare haft kontakt. Valet av denna undersökningsgrupp beror även på kännedom om deras uttalade arbete om föräldrasamverkan samt deras engagemang för detta ämne. De säger sig arbeta aktivt och engagerat med föräldrasamverkan och därför blev denna grups arbete intressant att undersöka. Urval av undersökningsgruppen kan ses som en fördel under själva intervjuerna. Fördelen kan vara att klimatet under intervjun är tillitsfullt och medför en trygghet för alla deltagarna, även för mig, samt att vi har en förståelse för ämnet då båda parter är verksamma i förskolan.

Undersökningsgruppen bestod av fyra förskollärare. Respondenterna är i åldrarna 28-37 år, de har erfarenhet inom yrket från 3-11 år. De arbetar på samma förskola, men på två olika avdelningar en 1-3 års avdelning och en 3-5 års avdelning. Det finns två förskollärare på båda avdelningarna samt övrig personal. Trost (2010) säger att för många intervjuer ger ett ohanterligt material, det är svårt att få en överblick och man riskerar att missa viktiga detaljer. Han poängterar att ett fåtal väl utförda intervjuer är mer värda än ett flertal mindre väl utförda, kvaliteten skall sättas i första rummet, alltså inte kvantiteten. Förskolan är belägen i en mindre stad. Barnen som går på förskolan kommer från familjer med olika sociala och kulturella bakgrunder. Respondenterna presenteras kort i resultatdelen.

3.3 Genomförande

Efter att ha varit i kontakt med respondenterna via telefon, skickade jag ut ett brev (bilaga 1) innan besöket, där jag kort berättade om mig själv och fokus på mitt syfte och etiska förhållningssätt. Efter gemensam överenskommelsen mellan mig och respondenterna via ett andra telefonsamtal kom vi fram till en bestämd dag för att utföra intervjuerna. Detta gav även mig tillfälle att se mig omkring på förskolan. När Bryman (2011) talar om praktiska detaljer innan själva intervjun, säger han att

Det är bra att bekanta sig med den miljö där intervjupersonen arbetar, lever eller engagerar sig i de aktiviteter man är intresserad av (Bryman 2011, s. 420)

Vi kom fram till att jag skulle komma till förskolan under en dag så att respondenterna kunde gå ifrån barngrupperna under rimliga former, de avlöste varandra. Platsen för intervjun ägde rum i ett avskilt rum (planerings rum) och här kände respondenterna sig ”hemma”, vilket var positivt för samtalsklimatet. Bryman (2011) säger även att det är viktigt med den valda platsen för intervjun. Det skall vara ostört och den som bli intervjuad skall inte vara oroliga för att andra kan höra det som sägs.

Intervjuerna tog mellan 19 och 33 minuter, jag använde ljudupptagning under alla intervjuerna. Det framgick att en av informanterna tyckte det var lite jobbigt men förstod varför jag ville att det skulle ske under ljudupptagning. Respondenten tog till sist själv beslutet att det var okej att jag spelade in.

Ljudupptagaren skedde med en iphone, det fanns inga blinkande lampor eller annat störande. Trost (2010) säger att intervjuaren skall akta sig för att välja apparater med störande lampor, som blinkar, samt att intervjuaren måste tänka på att inte batterierna tar slut (Trost 2010, s. 75). På ett naturligt sätt lade jag iphonen så den inte var synlig och jag fick uppfattningen om att den glömdes bort under intervjuerna, vilket var positivt. Jag valde att använda ljudinspelning via iphone på grund av att jag ville vara fokuserad och vara tillmötesgående med den jag samtalade med. Iphonen var inställd på flygplansläge vilket gjorde att samtal eller andra funktioner inte fungerade och därav stördes inte intervjuerna. Jag hade dessutom att ha iphonen på laddning hela tiden. Trost (2010) menar att fördelarna med ljudinspelning är att intervjuaren kan lyssna efter hur respondenterna uttrycker sig det vill säga ordval och tonfall.

Det går att lyssna om och om igen, samt att skriva ut intervjuerna och sedan läsa hur respondenterna ordagrant har uttryckt sig. Trost (2010) nämner också nackdelar med ljudinspelningar, han menar att är tidskrävande och att det kan vara svårt att hitta detaljerna då man måste spola fram och tillbaka (Trost 2010, s. 75). Det var tidskrävande men eftersom jag hade tid för bearbetningen av intervjuerna och det låg inom tidsramen för uppsatsen, var det okej. Med iphonen som ljudinspelare visade sig smidigt att hitta detaljer i intervjuerna.

Jag förde även forskningsanteckningar, dock i mycket liten utsträckning då jag hellre valde att fokusera och vara aktiv och intresserad under intervjun med respondenterna och även för att kunna ställa följdfrågor. Jag skrev ner små, korta forskningsanteckningar *efter* varje intervju, dessa hade jag som stöd i reflektionen.

3.4 Etiska överväganden

Etiska riktlinjer som gäller vid svensk forskning är enligt Bryman (2011) informationskravet, samtyckekravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Respondenterna fick denna information skriftligt i det brev (bilaga 1) som skickades till dem. Likaså fick de informationen muntligt vid besöket på förskolan. Enligt Bryman (2001) innebär informationskravet att respondenterna när som helst kan avbryta sin medverkan. De skall få veta hur processen går till och vad undersökningens syfte är. Respondenterna i undersökning fick informationen om att de kunde avbryta sitt deltagande när det själv ville, samt att jag berättade om undersökningens syfte. Vidare säger författaren att samtyckeskravet innebär att respondenterna själv bestämmer över sin medverkan, jag gav respondenterna ett eget val att delta i undersökningen genom att de blev tillfrågade. Jag tar väl hand om de uppgifter och den information som respondenterna i undersökningen gav mig samt att de endast kommer att användas i uppsatsens syfte, respondenternas namn är fingerade i studien. Jag tar då hänsyn till konfidentialitetskravet som handlar om att skydda respondenternas personuppgifter. Nyttjandekravet menas att de uppgifter som samlats in bara får användas till forskningen (Bryman 2011, s. 131-132). Jag har gett respondenterna informationen muntligt och skriftligt, att det är jag, handledaren och eventuellt examinatorn som kommer att ta del av materialet samt att uppsatsen kommer att publiceras när den är godkänd. Inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning anger också Vetenskapsrådet (2011) dessa regler och riktlinje.

3.5 Bearbetning av material

Vid bearbetningen av kvalitativa intervjuer kan intervjuaren enligt Trost (2010) själv välja hur det skall gå till. Det man däremot skall tänka på enligt Trost (2010) är att förhålla sig till de etiska reglerna där det bland annat skall anges källor, vara ärlig och vara tydlig vid citat (Trost 2010, s. 148-149). Jag var nyfiken och det jag upplevt under intervjuerna påverkade mig, det vill säga att min tolkning och analysprocess var igång.

Utmärkande för all forskning är kreativitet och nyfikenhet. Ibland anses nyfikenhet vara ofint, ”man skall inte vara nyfiken!” Men inom forskningen är det en dygd att vara nyfiken (Trost 2010, s. 148).

Jag började med att transkribera ljudinspelningarna på dator, det vill säga att jag lyssnade och skrev ner det respondenterna sagt. När jag skrev använde jag min intervjuguide som grund, jag skrev utefter den. Även om frågorna uttalades olika under intervjun så följde jag ändå de rubriker/ämnen som intervjuguiden innehöll (bilaga 2). Transkriberingarna tog tid och var krävande men jag kunde till sist se och höra personerna framför mig när jag läste igenom materialet, materialet består av 21 sidor skriven text. Därefter började själva bearbetningen av materialet. Jag läste, lyssnade och tittade på de forskningsanteckningarna jag gjort och här skapades de rubriker som resultatet innehåller. Att få till lämpliga rubriker tog också tid och de ändrades fram och tillbaka, till det kändes rätt. De framarbetade rubrikerna fick varsin färg, vilket underlättade processen i resultatet, jag strök under allt inom samma rubrik. Om rubriken var, ”utmaningar med föräldrasamverkan” så skrev jag det i gult och när jag stötte på något uttal om utmaningar i materialet så strök jag under denna med samma färg, så behandlade jag varje rubrik. Detta tog också tid som jag tidigare sagt men det var viktigt för mig att hitta lämpliga rubriker för att få med så mycket relevant information som möjligt. Trots att jag använt en intervjuguide med olika teman så kunde jag hitta intressanta saker på olika ställen i materialet, därför fyllde färgpennorna sin funktion.

Forskningsanteckningarna jag gjort var mer som ett förtydligande av mitt minne till ljudinspelningarna. Till exempel saker de berättade om, som jag sedan såg då jag befann mig inne på deras förskola och som de berättat om i intervjuerna, bland annat deras dokumentationer på förskolan. Jag fingerade respondenternas namn och skrev kort bakgrund, ålder och antal år i yrket. De fingerade namnen används genomgående i resultatet och vid citat. Resultat arbetet blev en process, likaså analysen som senare tillkom.

3.6 Metodkritik

Bryman (2011) säger att kritik som riktas mot kvalitativa forskningsresultat genom observation eller ostrukturerade intervjuer med ett litet antal individer. Han säger att kritikerna menar att det är omöjligt att generalisera de resultat som undersökningen visat. I min studie är inte syftet att generalisera. Syftet är istället att undersöka hur förskolläraren talar

om föräldrasamverkan samt hur de förhåller sig till sitt särskilda ansvar enligt styrdokumentet som behandlar förskola och hem.

Metodkapitlet beskriver hur jag resonerar kring mina metodval, för att tydliggöra och skapa trovärdighet i min undersökning. Trost (2011) säger att det största problemet med kvalitativa intervjuer kan vara trovärdigheten. Vidare säger han att som forskare skall man kunna göra det trovärdigt att mina data är insamlade på ett seriöst sätt samt att det är relevant för mina frågeställningar. En tydlig process i undersökningen beskrivs och därför borde ingen tveksamhet ges mot att undersökning inte skulle vara trovärdig.

Valet av metod föll inte på att göra en kvantitativ undersökning på grund av att jag inte var utefter siffor likande svar, jag ville komma nära respondenterna och inte undersöka på ett sätt som innebar distans utom istället komma nära respondenterna och få deras uppfattningar med ord. Bryman (2011) visar vad som skiljer de olika metoderna åt, då han bland annat nämner siffor kontra ord, distans kontra närhet. Undersökningen skulle leda till ett mer djupgående resultat det vill säga rikt och fylligt data.

4 RESULTAT OCH ANALYS

I resultatkapitlet kommer jag mycket kort presentera respondenterna vars namn är fingerade. I detta kapitel följer sedan resultatet av undersökningen då jag har utgått ifrån mina forskningsfrågor. Analysen finns i slutet på varje rubrik och i vissa fall efter underrubrikerna.

4.1 Kort presentation av respondenterna

Sofia- Är 28 år och har arbetat som förskollärare i 6 år.

Anna- Är 30 år och har arbetat som förskollärare i 3 år.

Eva- Är 36 år och har arbetat som förskollärare i 11 år.

Pia- Är 37 år och har arbetat som förskollärare i 10 år.

4.2 Förekommande metoder och möten för samverkan

Förskollärarna berättar om de *vanligen* förekommande samverkansformerna inom sin verksamhet, den dagliga kontakten, utvecklingssamtal, föräldraforum, föräldramöten, drop-in och att de lägger tyngd på en god introduktion.

4.2.1 Introduktion i förskolan

Med en god introduktion menar förskollärarna att de synliggör hur de arbetar. Förskollärarna talar om att deras arbete måste bli synligt för att det skall kunna skapas förutsättningar för föräldrasamverkan. Eva säger

Först och främst måste de få en uppfattning om hur vi jobbar, för vet man inte hur vi jobbar och vad vi gör på förskolan så är det ju svårt att veta på vilket sätt man kan påverka.

Förskollärarna berättar att det är genom introduktionen som kontakten skapas med föräldrarna och det är därför viktigt att denna blir så bra som möjligt. Eva menar att förskolläraren skall ta sig tid för barnet och föräldrarna, vara lyhörd, visa intresse och engagemang.

Stor vikt skall läggas vid introduktionen för det är där man skapar kontakten och blir det fel där, så kan det vara svårt att vända det.

Analys

Förskollärarnas ambition om att informera och synliggöra deras arbetssätt till föräldrarna vid introduktionen visar sig vara en viktig del i deras arbete. För att skapa ett samspel och bjuda in till kommunikation skall *förståelse* skapas. Det skall skapas förståelse om verksamheten till föräldrarna och förskollärarna behöver förståelse om barnet och föräldrarna. Här möts två olika världar ur olika socialisationer, primär och sekundär. Mellan båda parter sker kommunikation och samspel vilket i sin tur har betydelse för barnet och det fortsatta arbetet för föräldrasamverkan. Det går att tyda att förskollärarna värdesätter sin sociala kompetens då det betonar sitt sätt att möta barn och föräldrar och att det är viktigt för kommande relation. Tolkningen av deras förhållningssätt lutar mot att förskollärarna talar om att de skall vara professionella i sina möten med föräldrarna. Resultatet visar att en god introduktion tycks vara avgörande för föräldrasamverkans möjligheter framåt.

4.2.2 Daglig kontakt

Förskollärarna berättar också att det är viktigt att den dagliga kontakten fungerar, att de visar intresse och engagemang för barnen när de lämnas och hämtas. Pia menar även att de skall vara lyhörd och visa föräldrarna och barnet respekt. Hon säger

Man känner av, det är inte alla föräldrar som vill att man kommer ut i hallen.

Hon menar att situationerna kan se olika ut på morgonen och det är då viktigt att man är lyhörd och känner av vad som blir bäst i detta möte. Hon berättar om sina egna erfarenheter som förälder, att hon vet hur hon vill bli bemött och det tar hon med sig. Hon menar vidare att alla är olika och därför skiljer sig också de olika situationerna i mötet med föräldrarna åt.

Analys

I resultatet kan tydas att förskolläraren framhäver vikten av att förstå att föräldrarnas olikheter har betydelse för hur kontakten skall bli. I mötet med föräldrarna kan tydas att förskolläraren skall vara flexibel i sitt sätt att kommunicera och samspela. Förskolläraren måste alltså möta alla föräldrar genom att vara lyhörd och vara väl medveten om sin profession (sitt uppdrag). Mötena kan se olika ut, förskolläraren talar på olika sätt och visar respekt mot den de möter.

Samspelet mellan föräldrarna och förskolläraren ser olika ut vilket tyder på att situationen som de ställs inför är just olika. En annan tolkning är också att förskolläraren ställs inför visat krav då man skall vara intresserad, engagerad samt visa respekt. De olika mötena ställer krav på förskollärarens sociala kompetens, då de skall agera efter det möte de ställs inför med föräldrarna.

4.2.3 Utvecklingssamtal

När förskollärarna har utvecklingssamtal berättar de att innan samtalet lämnar ut lappar där föräldrarna har möjlighet att förbereda sig med synpunkter som de vill lyfta. Under samtalet visar de upp barnets pärm (som innehåller barnets utveckling och lärande genom dokumentationer). Genom dokumentationerna får föräldrarna en bild av barnet på förskolan. Sofia berättar om en situation med en förälder vid ett utvecklingssamtal, där föräldern hade ifrågasatt läroplanens mål, då det handlade om naturkunskap. Vidare berättar hon att det är en bekräftelse. Hon menar att deras arbetssätt fungerat med att synliggöra verksamheten, göra föräldrarna delaktiga och att hon själv som förskollärare utmanas vidare när föräldern och hon som förskollärare kan tala om hur och varför de arbetar som de gör. Sofia berättar att de ofta får höra under bland annat utvecklingssamtalet, att föräldrarna är nöjda men att hon då säger

kan ni specificera, vad är ni nöjda med speciellt?

Hon berättar vidare, för att få föräldrarnas synpunkter och uppnå föräldrasamverkan måste de ställa de rätta frågorna och våga fråga. Eva berättar att hon inte vill att föräldrarna skall vänta med sitt missnöje till utvecklingssamtalet, hon menar att det är viktigt med en förtroendefullkontakt och att hon visar att hon har tid med föräldern som har något att säga, helst varje dag och det behöver inte bara vara missnöje.

Analys

Vid utvecklingssamtalet kan tydas att föräldrarna lämnas möjlighet att uttrycka sina synpunkter. Förskolläraren talar i sin tur om barnet, då hon bland annat använder sig av barnets pärm. Tolkingen av resultatet är att föräldrar och förskollärare kommunicerar om barnet och verksamheten. Resultatet visar även att föräldrarna lämnas utrymme för att uttrycka sina åsikter. Föräldrarnas röst kan tydas som viktig för barnet och verksamheten samt den enskilda förskollärarens utveckling. Det är inte bara på utvecklingssamtalet föräldrarna

skall ges möjlighet att uttrycka sina åsikter, utan förskollärarna ser en förtroendefull kontakt som en väg att kommunicera kontinuerligt. Man kan tolka en av förskollärarna som att det skall genom ett förtroendefullt och öppet klimat kunna kommunicera i alla situationer.

4.2.4 Föräldraforum

Det föräldraforum som finns på förskolan är en blandad grupp av föräldrarepresentanter, personal från olika avdelningar samt förskolechef. Förskollärarna berättar att föräldrarådet träffas 1-2 gånger per termin. Innehållet kan se olika ut och det finns alltid en dagordning. Pia berättar att på senaste mötet handlade det om likabehandlingsplanen och på kommande möte kommer det att handla om utemiljön som skall skapas tillsammans med föräldrar på Pias avdelning.

Analys

Tolkningen av resultatet visar att formen föräldraforum finns på förskolan samt att den är organiserad och aktiv, det kan tydas genom struktur i dess organisation. En tolkning är också att de använder föräldrasamverkans funktion från en avdelning till andra avdelningar genom detta forum. Här integreras individer från olika verksamheter för att tillsammans kommunicera och samspela om olika ämnen.

4.2.5 Föräldramöte

Förskollärarna berättar att de kontinuerligt arbetar i sina arbetslag för att utveckla föräldrasamverkan, de berättar hur de ”gör” sina föräldramöten på olika sätt. Pia säger

Vi känner i vårt arbetslag att vi försöker lägga mycket vikt på våra föräldramöten. Vi har speciella möten, där man gör föräldrarna delaktiga.

Pia berättar om deras två senaste föräldramöten, det ena föräldramötet lyfte de olika påståenden på en Power Point. Sedan fick föräldrarna diskutera utifrån påståendena. Hon berättar att detta är ett sätt som de arbetat fram för att få föräldrarna delaktiga och där de får möjlighet att uttrycka sina åsikter. Det andra exemplet Pia berättar om är att de involverar föräldrarna i barnens utomhusmiljö. Vad kunde föräldrarna bidra med här? Resultatet av detta blev att det bestämdes en dag då alla skulle ses och arbeta med utomhusmiljön, utifrån de idéer och tankar som de tagit upp på mötet. Pia påtalar också att de inte kan påtvinga

föräldrarna, utan istället fokuserar arbetslaget på att ha en öppen verksamhet, där alla är välkomna. Hon menar att föräldrarna inte måste bestämma en viss dag eller tid de skall göra ett besök utan när som helst är de välkomna att vara med i verksamheten. Anna berättar också att hon tycker det är kul när föräldrarna är med. Vidare berättar Anna att de även innan föräldramötet skickar ut lappar till föräldrarna, vilket skall bidra med att föräldrarnas åsikter lyfts och att de är med och utformar innehållet i mötet. Sofia berättar att det på deras föräldramöte visade de en film som beskrev deras verksamhet, det var foton och filmklipp och kopplingar till styrdokumentet. Under hela filmen var det en röst som berättade till bilderna vilket förtydligade bilderna.

Analys

Förskolläraernas arbete med att göra föräldrarna delaktiga i föräldramötena går att tydas som aktivt och målmedvetet. Detta tyder på deras prioriteringar med föräldramötet i sina arbetslag. Deras innehåll och klimat på mötena går att tyda som inbjudande, kommunikativa och integrerande. Allas röster och deltagande blir centralt både föräldrarnas och förskollärarna. Det är inte tal om rena informationsmöten utan istället bjuder förskollärarna in föräldrarna till samspel. Det går också att göra tolkningen att föräldrarna är ”lättare” att nå då verksamheten ses som ”öppen”. Ur ett sociokulturellt perspektiv skulle en tolkning vara deras öppenhet då föräldrarna ställs inför situationer eller uppgifter de känner sig bekväma med, blir resultatet ett annat. Föräldrarnas röster resulterar i meningsfulla sammanhang och genom att delta på mötena ges en bild av förskolan på olika sätt, förskollärarna har tagit till sig kommunikationens möjligheter, att visa upp verksamheten på ett kreativt sätt.

4.2.6 Drop- in

Sofia berättar att när det är drop- in är mötet med föräldrarna på ett annat sätt, hon säger

Vi träffas lite utan för, det ger ju också goda relationer.

Pia berättar att under dessa forum tillsammans med föräldrarna och barnen så möts man på ett annat sätt, samt att föräldrarna ges en chans att träffa och lära känna varandra. Det behöver inte just vara drop- in, hon nämner även grillkvällar som en form för samverkan.

Eva påpekar att hon tycker det är viktigt att all personal är på plats vid drop- in och att det blir en trevlig stämning i barngruppen.

Analys

Social samvaro kan ske på olika sätt och mellan de olika inblandade individerna, denna tolkning görs genom att föräldrarna och förskollärarna möts men också då föräldrarna möter andra föräldrar. Det skall även vara en god stund för barnen och all personal anses viktig. Det som kan tolkas är att det är viktigt med ett socialt möte som skall vara viktigt för alla individer barn som vuxen.

4.3 Andra sätt att ta tillvara föräldrasamverkan

De samverkansformer som råder på förskolan utöver det *vanligen* förekommande samverkansformerna som förskollärarna berättar om är följande.

4.3.1 Synliggöra verksamheten och sprida information

Anna och Sofia berättar om deras arbetssätt att synliggöra verksamheten, de har en synlig och central plats för att synliggöra det pedagogiska arbetet. Anna berättar att den centrala platsen visar läroplanens alla ”byggstenar” och att de här på ett tydligt och konkret sätt kopplar samman bilder och text till läroplanens mål. Vidare säger hon

Måluppfyllelse pärmen står bara rakt ovanför, så de kan ju bara kolla och vi har ju sagt på möten att låna hem pärmen, låna hem allt.

Sofia menar också att deras arbetssätt med pedagogisk dokumentation gör att arbetet i verksamheten blir synligt. Förskollärarna berättar att de ibland ber föräldrarna om material till förskolan. Pia berättar att de har informerat föräldrarna om barnens intresse och genom det har föräldrar kommit med material en förälder har byggt saker till avdelningen. Vidare berättar också Anna att mailen är bra när barnet har två vårdnadshavare, även när de efterfrågar något material till exempel, skokartonger eller då de skickar ut månadsbrev. Anna ser mailen som en bra informationsväg när snabb information skall ut till föräldrarna. Flera av förskollärarna nämner just att de använder mailen.

4.3.3 Metoder för utvärdering

Förskollärarna berättar även om att de tar tillvara förädlarnas synpunkter genom en ”kvalitets dialog” som sker varje år, likaså uppmuntrar de förädlarna att genomföra Qualis-enkäter.

Detta är en utvärderingsmodell där resultatet sedan kan visa på vilka åtgärds punkter de bör utveckla och arbeta vidare med i sin verksamhet. Förutom de tidigare nämnda sätten att ta tillvara föräldrarnas synpunkter och åsikter så berättar Sofia om en synpunkts låda där förädlarna anonymt kan lämna sina synpunkter.

Analys

Förskollärarna beskriver ett brett perspektiv för att arbeta med föräldrasamverkan, de arbetar med de angivna riktlinjerna från läroplanen (LPfö98, reviderad 2010). De framhäver att föräldrarnas förståelse för verksamheten är en avgörande faktor för samverkan mellan hem och förskola. Detta tyder på en sociokulturell anknytning där samspelet är en viktig del för samverkan. De använder olika arbetsformer för att uppnå föräldrasamverkan på olika sätt. Man kan tyda att de använder olika sätt att informerar föräldrarna men samtidigt är inte informationen det viktigaste utan att de skapar möjligheter att kommunicera den. De ser föräldrarna som en samarbetspartner och vill få samverkan att fungera. Organisationsmässigt kan man tyda en struktur, en vilja varför och hur det skall arbeta med föräldrasamverkan. Det går också att tyda att föräldrarna ses som en resurs så de får frågan om att bidra med material eller deltagande.

4.4 Ömsesidigt förtroende och fungerande kommunikation

Det som förskollärarna beskriver som goda relationer handlar grundläggande om ett gott bemötande som bygger på ett ömsesidigt förtroende och fungerande kommunikation. Pia och Anna talar om att relationen skall vara öppen och ärlig. Fortsättningsvis menar Sofia också att det är viktigt att tänka på värdegrunden

Man ska behandla andra såsom man själv vill bli behandlad.

Vidare säger också Sofia

För det första ett gott bemötande mot varandra, det tycker jag säger sig själv, att man är trevlig och ödmjuk att man är lyhörda för varandra. Både att föräldrarna är lyhörda på vad jag har att säga men också att jag är lyhörd på vad dem har att säga. Att försöka ta tillvara på deras synpunkter för man är här för deras barn.

Förskollärarna uttrycker också att samverkan skall ske runt barnet, förskollärarna skall vara lyhörda för barnet och föräldrarna samt kunna ta tillvara det som sägs för att skapa de bästa förutsättningarna för barnet. Eva berättar om goda relationer genom samspel och tillit

En bra relation är att man känner att där är tillit mellan oss. Att de litar på att jag gör det absolut bästa jag kan för att ta hand om deras barn på ett bra sätt, medans de är och jobbar. Och att de, även om saker och ting händer så blir det aldrig en tvekan, utan att vi ser till barnets bästa här. Och gengäld så förväntar jag mig att om det är någonting som föräldrarna är missnöjda med att de kommer till mig och säger det.

Analys

Samverkan mellan hem och förskola tyder på att det skall bygga på värdegrunden, det visas bland annat när förskollärarna menar att de skall ha ett professionellt förhållningssätt mot föräldrarna. Tolkningen av goda relationer är att förskollärarna skapar relationer genom ett ömsesidigt samspel där båda parter utgår från barnets bästa och att de samspelar för att skapa de bästa förutsättningarna för barnet. I resultatet går att tolka att förskollärarna vill uppnå en ärlig relation, tillit och samspel med föräldrarna men att det inte bara handlar om deras eget förhållningssätt utan att båda parter tar sitt ansvar i sitt deltagande.

4.5 Föräldrasamverkan och läroplanen

Förskollärarna berättar genomgående om deras arbete med pedagogisk dokumentation. De beskriver en metod där de synliggör det pedagogiska arbetet i verksamheten kopplat till styrdokumentet för barnens lärande och utveckling samt för föräldrarna och för pedagogernas arbete. De synliggör arbetet om hur de arbetar, finns tillgängligt på olika sätt. Alla avdelningarna på förskolan har dokumentationer i hallen, dokumentationer inne på avdelningarna och barnen har egna pärmar med dokumentationer. De använder även film, foton och text samt Powerpoint för att visa föräldrarna sitt pedagogiska arbete. Eva och Sofia berättar att de vill att föräldrarna skall få en bild av hur de arbetar och insyn i vad deras barn gör på förskolan. Anna menar att deras arbete med synliggörandet av verksamheten, kopplat till läroplanen, är tydligt och konkret. Det är bland annat bra för föräldrar som inte är insatta i läroplanen. Samtliga förskollärare är överens om att det är deras ansvar som förskollärare att ge föräldrarna en god introduktion i förskolan, samt driva arbetet med föräldrasamverkan. Sofia uttrycker sitt särskilda ansvar på följande sätt

Det är vi som skall ta det ledande ansvaret, det är vi som skall vara ledarna, det är vi som skall styra skutan om man säger så, sen gör vi det tillsammans.

Vidare säger de att förskollärarens särskilda ansvar inte är något som är nytt eller konstigt för dem. Sofia säger också att

Vi har pratat mycket om det, vad är ansvar, vems ansvar är det. Det är allas ansvar men det är ändå någon som måste leda arbetet och det är i så fall förskollärarna.

Eva menar att de skall förhålla sig professionellt vad de än tycker och tänker, hon säger.

Vi måste förhålla oss professionellt och då tycker jag att det är viktigt, att det står klart och tydligt vems är ansvaret? Jo det är mitt ansvar och det måste jag ta. Jag tycker det är positivt.

Hon berättar hur hon menar med ett exempel, om en förälder inte hälsar på henne menar hon att hon ändå måste bete sig professionellt, hon säger.

Jag får sätta mina åsikter och tankar om föräldrarna åt sidan och göra mitt jobb.

Vidare berättar Eva hur viktigt där att man är tydlig i sin roll som förskollärare, vilka arbetsuppgifter som ligger i deras uppdrag, hon säger.

Sen måste du också vara väldigt tydlig. Du får ju inte gå in i någon sådan roll där du hela tiden skall vara till lagt och så, utan du måste ju och förhålla sig professionellt. De här bitarna kan vi ställa upp på för de är viktiga för barns utveckling och detta står vi för, men det andra åligger inte oss på förskolan.

Pia uttrycker att det uttalade ansvaret i läroplanen är positivt, hon säger

Jag ser det bara positivt alltså att vi har det ansvaret, förskolläraren har ansvar för att målen i läroplanen uppfylls men att ”görandet” och komma dit är hela arbetslaget. Men att jag måste se till att är jag förskollärare på en avdelning så har jag det ansvaret att driva det vidare.

Innan den reviderade läroplanen träd i kraft berättar Sofia hur de arbetat med frågorna kring förskollärarens ansvar och att det arbetet fortfarande pågår.

Analys

Förskollärarnas uppdrag enligt styrdokumentet (Lpfö98 reviderad 2010) anses tydligt och de är väl införstådda med vad det innebär. Det kan skönjas genom deras arbetssätt då de hela tiden talar om och synliggör hur de arbetar. Även att de integrerar föräldrarna i verksamheten och ger dem informationen om läroplanen. Det kan tyda att deras val av arbetssätt med styrdokumentet skall gynna tre parter, barnets lärande och utveckling, föräldrarnas förståelse för verksamheten och insyn i barnets förskola samt förskollärarnas arbete. Samtidigt kan man tyda att de ser sin roll som förskollärare ses professionell, då de uttrycker att det har ett särskilt ansvar och ser på det positivt. Man kan även tyda att det särskilda ansvaret för förskolläraren innebär att driva arbetet på sin avdelning och i verksamheten, de ser sig själv med en ledande roll. Det går att tyda att ett professionellt förhållningssätt är viktigt och i mötet med föräldrarna får deras privata åsikter läggas åt sidan.

4.6 Vilka är utmaningarna med föräldrasamverkan

Anna och Sofia tala om kommunikations utmaningar, Anna berättar att det kan kännas jobbigt om barnet vill bjuda in sin förälder för att få titta på någonting inne på avdelningen, men föräldern inte vill. Sofia nämner också att en utmaning kan vara att föräldrarna inte tar sig tid då hon kan uppleva att föräldrarna är stressade. Vidare berättar Sofia att språket kan vara en svårighet men att hon ändå upplever att deras arbetssätt och tillgång till tolk gör det enklare i arbetet.

Dokumentationen visar ju hela tiden vad vi gör, foton visar ju mycket också och barnen kan berätta utifrån bilderna vad vi gör.

Pia berättar att hon tycker det är jätteintressant med föräldrar som ställer krav utifrån läroplanens mål, men när det handlar om annat som inte har med den pedagogiska verksamheten att göra kan det kännas mindre intressant. Eva menar att det finns olika syn på föräldrasamverkan. För henne handlar det inte om att den ena eller andra skall ha rätt, utan att de tillsammans skall mötas så det blir så bra som möjligt. Flertalet säger att de inte ser några större svårigheter med föräldrasamverkan utan istället tvärtom positivt. Pia säger

Jag tycker egentligen bara det är positivt, ju mer erfarenhet, så tycker jag bara att föräldrarna är en tillgång, som ny kanske man ser det annorlunda. Nu är man tryggare i sin roll och jag har jättegärna föräldrarna inne på avdelningen.

Eva menar att det kan vara svårt att vara alla till lags men att samverka i sig inte är något svårt att genomföra.

Analys

Det som kan tolkas som utmaningar handlar, till största del om kommunikation, det kan tydas genom att språket problematiserar kommunikationen i enskilda fall, även att föräldrarna kan uppfattas som mindre intresserade eller att de inte tar sig tid. Vid den problematik som uppstår kan man ändå tyda att de vet var resurserna finns att tillta vid en del utmaningar. Fortsättningsvis tyder deras uppfattningar om föräldrasamverkan att den ses positivt och att förskollärarnas erfarenhet har betydelse.

4.6 Mål och framtida visioner av föräldrasamverkan

Förskollärarna talar alla om att barnet skall vara i centrum för både föräldrarna och förskollärarna. Pia säger

Vi har ju barnen gemensamt, alltså jag tycker, vi möts och utgår ifrån barnet både föräldrarna och vi.

Eva talar om att förskollärarna behöver föräldrarnas hjälp för att möta barnet och sedan berättar förskollärarna om sina iakttagelser för föräldrarna. Sofia menar att genom goda relationerna skapas det trygghet och det blir då lättare för föräldrarna att delta. Anna talar också om trygghet, dels att det är viktigt att föräldrarna känner sig trygga med att lämna sina barn men även att de skall känna trygghet med att det sker någon utveckling för barnet.

Alla respondenterna är positiva till föräldrasamverkan och uttrycker att de är nöjda med det arbetet som de bedriver, dock vill de fortsätta se en utveckling i sitt arbete med föräldrasamverkan. Eva uttrycker att det är viktigt att vi förskollärare inser att föräldrarna har något att bidra med, hon säger

Det krävs av oss pedagoger att vi verkligen inser att föräldrarna har något att bidra med i verksamheten. Det är inte alltid vi tänker, så jag får säga vi, för jag kan också tänka så ibland, att vi klarar detta bra och så. Men att där är så mycket dom kan bidra med för att utveckla det ytterligare, så jag tror att det är första steget. Vi måste verkligen säga till oss själv och verkligen tro på det.

Anna säger också att det är genom föräldrarna som de själva kan utvecklas och därmed verksamheten.

Ens barn är ju det bästa man har, jag vill att föräldrarna skall "pusha" oss, så vi blir bättre också.

Pia menar att det krävs engagerad personal som vill ha föräldrarna med i verksamheten, annars kan det bli problem, likaså berättar Sofia om förskollärarens betydelse

För att man skall få ett sånt här föräldrasamverkan, så känner jag, tidigare förra terminen var jag ensam förskollärare, jag känner för att man skall kunna driva ett sådant arbete så krävs det minst två förskollärare men ett stort engagemang och motivation hos den man jobbar med.

Analys

Trygghet kan tolkas som ett mål för föräldrasamverkan, begreppet trygghet gör sig i olika betydelser dels för barnet men också för barnets föräldrar. Det går att tolka att förskollärarna ser föräldrarna som en resurs och samarbetspartner. Genom att de ser föräldrarna på det sättet blir tolkningen av deras inställning av nutida och framtida visioner av föräldrasamverkan positiv. Förskollärarna menar att intresse och engagemang från dem själv som förskollärare är en stor betydelsefull faktor. Man kan tyda att sammansättningen av arbetslaget också har betydelse för föräldrasamverkan, på så sätt att förskollärarna har olika erfarenheter och är olika personligheter.

4.7 Sammanfattning av resultat och analys

Sammanfattningsvis kan man säga att förskollärarna ser positivt på föräldrasamverkan. Förskollärarna arbetar utifrån Styrdokumenten (Lpfö98 reviderad 2010) på ett tydligt sätt, då de synliggör den i sammanhang med pedagogisk dokumentation av barnet och verksamheten. Deras arbete skall skapa förståelse för föräldrarna, de skall få insyn i barnens värld på

förskolan. Förskollärarna har en öppen verksamhet som bygger på samspel och kommunikation, de vill integrera föräldrarna, de vill mötas runt barnet. Vad som också visar deras ”öppna” verksamhet mer än att föräldrarna är välkomna när som helst är deras organiserade arbete med föräldrasamverkan, metoderna är ett flertal och de har visioner om att utveckla arbetet vidare. De metoder som används i förskollärarens verksamhet är de *vanligen* förekommande formerna för föräldrasamverkan det vill säga, introduktionen i förskolan, daglig kontakt, utvecklingssamtal, föräldraforum, föräldramöte, drop-in. Dessa metoder visar sig vara organiserade med god struktur samt att det sker en utveckling inom dessa föräldrasamverkans former. Undersökningen visar att de har arbetat fram andra former där föräldrasamverkan visar sig positiv så som pedagogisk dokumentation som verktyg för att synliggöra barnets utveckling och verksamhetens arbete. Metoder för utvärdering används i verksamheten samt att de använder metoder för att sprida information via IKT-resurser (informations- och kommunikationsteknik). Förskollärarnas förhållningssätt har betydelse och det handlar om att skapa goda relationer, de vill samspela och skapa kommunikativa forum med föräldrarna. Det handlar om att skapa förståelse för varandra, förskollärarna visar på förståelse för de båda världar som barnet lever i och är då lyhörda och engagerade i föräldrarna. Förskollärarna vill att föräldrarna skall känna sig delaktiga och betydelsefulla. Genom ett sociokulturellt perspektiv kan man se att samspel har betydelse för föräldrasamverkan, det handlar om att mötas och dela erfarenheter om barnet tillsammans. Kommunikationen har också stor betydelse där förskollärarna menar att trygghet ger och skapar goda relationer och det är då man kommunicerar. Man vill skapa förståelse för varandra både för de primära och sekundära socialisationerna som barnet lever i och därför samtalar de tillsammans. Förskollärarna ser sitt uttalade ansvar ur läroplanen (Lpfö98 reviderad 2010) som positivt, de beskriver sitt uttalade ansvar som en uppgift som innebär driva verksamheten, vara en ledare. Resultatet visar även att sammansättningen av arbetslaget har betydelse för hur arbetet med föräldrasamverkan kan utvecklas och bedrivas.

5 RESULTATDISKUSSION

I detta kapitel diskuteras det sociokulturella perspektivet som är studiens teoretiska utgångspunkt samt litteratur och tidigare forskning i förhållande till resultatet och analysen.

Resultatdiskussionen svarar på det huvudena syftet som var att undersöka hur förskollärare talar om föräldrasamverkan samt hur de förhåller sig till sitt särskilda ansvar enligt styrdokumentet som behandlar förskola och hem. Resultatdiskussionen svarar på de forskningsfrågor som genomlyst uppsatsen. Vilka olika samverkansformer finns det och används i förskollärarens arbete? Hur beskriver förskollärare sitt arbete/uppdrag kring föräldrasamverkan? Hur talar förskolläraren om sitt särskilda ansvar?

5.1 Förutsättningarna och förståelse i förskollärarens arbete

Förskolläraren ställs idag inför stora utmaningar tillsammans med föräldrarna. En av de stora utmaningarna är att förskollärare, tillsammans med föräldrar skall skapa sammanhang och gemensamt fokus för barnens vardag. I förskolans läroplan (Lpfö98 reviderad 2010) finns det en specifik rubrik, förskola och hem. Läroplanen säger att vårdnadshavarna skall ansvara för barnets fostran och utveckling och förskolans uppgift är att komplettera hemmet genom att ge barnet de bästa förutsättningarna för att utvecklas rikt och allsidigt (Lpfö98 reviderad 2010). Förskolan är det ända kända alternativet i Sverige för barn i behov av vuxna då föräldrarna arbetar, Markströms (2005) studie pekar på att förskolan uppfattas som obligatorisk av de vuxna, det saknas alternativ. Resultatet i studien visar också på många olika funktioner och vilken betydelse förskolan har för barn men också för samhället, eftersom förvärvsarbetande föräldrar är i behov av förskolan. Det som framgår tydligt i hennes resultat är förskolans sociala och socialpedagogiska funktioner. Barnen skall få möjlighet att delta i sociala sammanhang, men de skall även göras till sociala individer.

Var ligger ansvaret? Som tidigare i inledningens kapitel nämndes Skollagen (2000:800) där man kan utläsa vilka rättigheter och möjligheter vårdnadshavarna skall ges i sammanhanget föräldrasamverkan. I läroplanen (Lpfö 98 reviderad 2010) står det utskrivit förskollärarens särskilda ansvar under rubriken förskolan och hem. I undersökningen kan man skönja hur respondenterna uttrycker deras klarhet över de riktlinjerna i aktuella styrdokument skall tags

tillvara. Respondenterna talar om *professionell* i sitt yrke som förskollärare, de skall ha ett professionellt förhållningssätt samt utföra sitt arbete på ett professionellt sätt.

Inom det sociokulturella perspektivet finns det viktiga aspekter såsom kommunikation och samspel. Dessa aspekter visar sig tydligt ha betydelse för samverkan mellan hem och förskola. Det är genom kommunikation och samspel som det skapas en samverkan, ett samarbete. Det skall finnas ett samarbete för att nå ett gemensamt mål. Inom förskolan finns det ett flertal samverkansformer som både skollagen (2000:800) och läroplanens (Lpfö98 reviderad 2010) riktlinjer påvisar. Hur arbetet skall gå till är upp till personalen i förskolan och speciellt förskollärarna som idag har ett uttalat ansvar.

Resultatet i undersökningen visar att föräldrar och förskollärare möts runt barnen. Barnet är i centrum samt att det är två parter som möts. Det är här förståelsen för föräldrasamverkan blir viktig och nästan styrande. Även Flising, Fredriksson & Lund (1996) talar om att vuxna skall samspela *om* barnet. Föräldrarna tillsammans med personalen ska införliva barnet i samhället. Det är en gemensam uppgift för personal och föräldrarna som man dock går in i med olika förutsättningar. Det handlar om att mötas på ett förtroendefullt sätt där man visar respekt för varandra. Säljö (2010) menar att de som samspelar är två olika socialisationer. Det lilla barnet kommer från en mindre socialisation det vill säga den primära. När barnet börjar förskolan möter barnet en större socialisation det vill säga den sekundära. Det är här samspelet börjar och det är viktigt att båda parter kommunicera om olika saker kring och med barnet. Jensen & Jensen (2008) menar att båda parter skall vara tydliga i sina förväntningar och erfarenheter på grund av att det kan påverka samarbetet framöver. Resultatet visar bland annat att respondenterna lägger vikt på en god introduktion samt goda relationer. De vill skapa förståelse för sitt arbete till föräldrarna samt skapa förståelse om barnet och föräldrarna. Om man redan vid introduktionen samtalar om förskolans arbetssätt ger det föräldrarna en möjlighet att delta. Det handlar om att förskollärare skall ta sig tid för barnet och föräldrarna samt vara lyhörd, visa intresse och engagemang.

5.2 Vanliga samverkansformer tas tillvara och utvecklas

Resultatet visar att respondenterna arbetar aktivt med de vanligen förekommande samverkansformerna i förskolan. De talar genomgående om vikten av att synliggöra sitt arbete för att få föräldrarna medvetna om vad barnen gör på förskolan. Det vill säga skapa förståelse

för barnets lärande och utveckling på förskolan. Förutom att respondenterna berättar och skapar forum för att tala om sitt arbete så använder respondenterna sig av pedagogisk dokumentation. Åberg & Lenz Taguchi (2005) är övertygad om att pedagogisk dokumentation är ett användbart verktyg där man synliggör och skapar en dialog till föräldrarna men även mot offentligheten. McKenna (2005) säger att portfolio är en form av pedagogisk dokumentation som konkret visar barnens lärande och utveckling. Det är ett sätt där små barns röster blir hörda och det blir därmed ett demokratiskt arbetssätt. Vidare säger McKenna (2005) att detta arbetssätt kan få föräldrarna mer engagerade och borde ingå i förskolans utvärdering för att öka kvalitén. Svenning (2011) säger att själva arbetssättet borde diskuteras med föräldrarna, hon menar att alla parter skall få känna sig tillfredsställda.

Som tidigare nämnt lägger respondenterna stor vikt vid en god introduktion det vill säga ett gott *första* möte med förskolan. Vid detta möte lägger de stor vikt vid att marknadsföra sin verksamhet och arbetssätt. Respondenterna använder sig av bilder/foton på olika sätt bland annat i de pedagogiska dokumentationerna men också i film på olika ställe inne på avdelningarna. De visar på en kreativ och medveten vid föräldramötet där de hade förberett en film som innehöll foton, filmklipp och kopplingar till styrdokumentet. Detta var för att konkret visa upp deras verksamhet för föräldrarna. Sandberg & Vuorinen (2007) säger att bildspråket har en betydelsefull faktor i samverkans sammanhang. Vid utvecklingssamtalet säger Sandberg & Vuorinen (2008) att föräldrarna i deras studie efterfrågar fler ”korta möten” än vad som erbjuds. I denna undersökning menar en av respondenterna att föräldrarna skall ges denna möjlighet, deras synpunkter skall alltså inte behöva vänta till en viss tidpunkt utan genom den förtroendefulla kontakt de bygger upp skall förskolläraren visa att de har tid för föräldrarna. Markstrom (2009) visar i sin studie olika sätt att utföra utvecklingssamtalen förskolan på, ”pocket of local order” är ett formulär som används mellan olika parter inför utvecklingssamtalet för att samla information. Hon studerade hur förskollärare förbereder sig inför utvecklingssamtalet. Min undersökning visar att förskollärarna samlar in information genom en ”lapp” där förskollärarna ber om föräldrarnas synpunkter och åsikter, samt att samtalet styrs av den pedagogiska dokumentationen. Markstrom (2010) säger att utvecklingssamtalet är viktiga i den svenska förskolan då de syftar på barnets lärande, utveckling och välbefinnande, det vill säga, de har en positiv inverkan på barnets utveckling. Det är då också viktigt att se samtalet på så det sättet som Markstrom (2010) uttrycker, samt att det kräver både förberedelser och ett engagemang och intresse av förskollärarna.

Resultatet visar att respondenterna lägger ner mycket tid på att skapa en förståelse för sin verksamhet. De vanligen förekommande samverkansformerna, som presenteras i litteraturgenomgången, visar att förskollärarna ger uttryck för samarbete, man vill mötas. Det handlar om att skapa förståelse parterna emellan, för att göra det så bra som möjligt för barnet. Jensen & Jensen (2008) säger att det handlar om att vuxna skall se sina kommunikationsutbyten som betydelsefulla för barnet. Respondenterna har en struktur och men målmedvetenhet i sitt arbete med samverkan, det kan tydas då resultatet visar deras utvecklade arbete av föräldrasamverkan. Resultatet visar också att de är flexibla dock införstådda med deras uppdrag, deras sätt att möta föräldrar kan tydas flexibelt och hänsynsfullt men det finns gränser för vad som accepteras och inte, det är medvetna om sitt uppdrag och håller sig inom dessa ramar. Genom att visa sin verksamhet på ett öppet sätt som går att tyda i resultatet, ges föräldrarna möjlighet att delta. Föräldrarna ges möjlighet till inflytande genom deras verksamhetsformer samt ger samverkansformerna föräldrarna ett reellt deltagande i verksamheten. Sandberg & Vuorinen (2008) säger att det är viktigt att förskollärarna har ett brett och varierat sätt att arbeta med föräldrasamverkan, det skall kunna tilltala olika föräldrar och därför bör det vara ett stort utbud som ger möjligheten att nå alla föräldrarna. Gars (2002) avhandling visar att om förskolläraren har tilltro till sin egna insats bidrog det till vilka krav de kunde ställa på föräldrarna. Vidare menar hon om förskollärarna visade engagemang och skapade en verksamhet där barnens behov blev tillfredsställda så fick förskollärarna en bättre attityd till föräldrarna. Resultatet visar att förskollärarna ser sin roll som professionell, de ser sig som en ledare att driva det pedagogiska arbetet på avdelningen samt i verksamheten. Sheridans (2011) studie visar att förskolläraren agerar som en demokratisk ledare i förhållanden till barnet, kollegor och föräldrar. De demokratiska principerna skall genomsyra förskolans verksamhet enligt Läroplanen (Lpfö98 reviderad 2010). Det är viktigt att vara medveten om vad det innebär att vara en ledare och idag visar läroplanen (Lpfö98 reviderad 2010) tydligt att det finns en ledande roll för förskollärarna.

5.3 Pedagogiska implikationer

Det som var intressant med undersökningen var att det framkom en positiv anda till föräldrasamverkan. Bland förskollärarna i undersökningen ville man utveckla arbetet med föräldrasamverkan, samtidigt som de tyckte att det pågående arbetet fungerade bra. Att göra föräldrasamverkan meningsfull för föräldrarna har givit mig många nya tankar. Jag menar att det är viktigt att föräldrarna känner att de är betydelsefulla och känner att de får delta på

förskolan med en mening, samt att de känner sig behövda. Det handlar också om att inte ge upp utan istället hitta möjligheter och nya vägar att arbeta med föräldrasamverkan. Vi har en ambition att hitta olika och nya vägar för att skapa de bästa möjligheterna till barns lärande och utveckling. Barn är olika, vi pedagoger är olika och föräldrarna är olika, när vi möts sker det på olika sätt. Med detta vill jag säga att jag tror att man kan finna nya vägar och utveckla arbetet med föräldrasamverkan. Jag tror att det behövs ett utvecklat arbete i förskolan och inom de andra skolformerna. Genom denna undersökning vill jag visa att det finns stora utvecklingsmöjligheter att uppnå utveckling kring föräldrasamverkan samt se samspel och kommunikation som två betydande faktorer.

Att intervjua föräldrarna inom samma verksamhet hade varit intressant. Det intressanta hade varit att se om deras bild också är positiv och om de hade varit överens med de resultat som visar att förskollärarna har ett brett och inbjudande arbetssätt. Rubriken på arbetet ”Vi har barnen gemensamt” hade varit intressant att studera ur föräldrarnas perspektiv.

6 SAMMANFATTNING

Syftet med studien var att undersöka hur förskollärare talar om föräldrasamverkan samt hur de förhåller sig till sitt särskilda ansvar enligt styrdokumenterna som behandlar förskola och hem. Styrdokumenterna för förskolan har uttalade riktlinjer om föräldrasamverkans funktion. Det är Skollagen (2010:800) och läroplanen (Lpfö98 reviderad 2010) som är utgångspunkten för förskollärarens arbete. I litteraturdelen presenteras tidigare forskning om föräldrasamverkan och enligt forskningen finns det variation och utvecklingsmöjligheter inom området. Sandberg & Vuorinen (2007) säger att det är viktigt att förskollärarna har ett brett och varierat sätt att arbeta med föräldrasamverkan, det skall kunna tilltala olika föräldrar och därför bör det vara ett stort utbud som ger möjligheten att nå alla föräldrarna. Flising, Fredriksson & Lund (1996) talar om att vuxna skall samspele *om* barnet.

Det sociokulturella perspektivet var studiens teoretiska utgångspunkt och Säljö (2010) menar att i ett sociokulturellt perspektiv handlar det om att förstå samspelet mellan två parter. När detta sker så skapas också förutsättningar för varandra. I undersökningen handlar det om två parter som möts, som skall skapa förståelse för varandra genom att de integreras och kommunicerar.

Metoden som används för att besvara forskningsfrågorna är kvalitativa intervjuer. Urvalet av undersökningsgruppen grundar sig på personlig kännedom, respondenterna är fyra förskollärare. För att komma nära respondenterna och få rikliga beskrivande svar valdes denna metod.

I undersökningen framkommer det arbetssätt som kan tänkas ha betydelse för fortsatt utveckling av föräldrasamverkan. Resultatet visar ett *kreativt* och *mångsidigt* sätt att arbeta med föräldrasamverkan. Genom undersökningen framkommer det att förskollärarna tar tillvara föräldrarna och bjuder in dem till samspel i förskolan för att skapa förståelse för varandra. Undersökningen visar även att förskollärarna har ett uttalat professionellt förhållningssätt som har betydelse för gemenskap, samarbete och kommunikation i arbetet med föräldrarna. Det professionella förhållningssättet pekar på varför en öppen verksamhet kan bedrivas. Samspel och kommunikation genomsyrar föräldrasamverkans möjligheter och båda parter är beroende av dessa för att det skall skapas föräldrasamverkan. Samspel och kommunikation är två aspekter ur ett sociokulturellt perspektiv som visar sig ha betydelse för

när människor integreras. Barnet är i centrum för förskollärarnas arbete, det utgår ifrån barnet, de säger att de vill barnets bästa och då skapas de bästa förutsättningar för barnet. Undersökningen visar att föräldrasamverkan byggs på goda relationer genom ett stort utbud av samverkansformer. Förskolläraren är en pedagogisk ledare och har ambitioner och visioner att utvärdera och utveckla föräldrasamverkan vidare.

För att ett samarbete skall ske måste båda parter vara deltagande samt att individerna har skapat förståelse för varandra. Individerna använder sig av kommunikation och samspel och därav sker interaktionen. Föräldrasamverkan handlar om detta, att vilja mötas och skapa förståelse för olikheter. Föräldrar och förskollärare kan genom ett samspel med goda relationer och kommunikativa möten skapa de bästa möjligheterna för barnets lärande och utveckling. Samverkan sker kring barnet vilket framkommer i resultatet och därför blev det titeln på uppsatsen *"Vi har barnen gemensamt"*.

REFERENSER

- Alasuutari Maarit & Marsktröm Ann-Marie (2011). The Making of the Ordinary Child in Preschool. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 55(5), s. 517- 535.
- Blackmore, Jill, & Hutchison, Kirsten (2010) Ambivalent relations: the 'tricky footwork' of parental involvement in school communities, *International Journal of Inclusive Education*, 14 (5), s. 499-515.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. 2.*, [rev.] uppl. Malmö: Liber.
- Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. 2.* uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Flising, Lisbeth Fredriksson, Gunilla & Lund, Kjell (1996). *Föräldrakontakt: en bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete: en handbok.* Stockholm: Informationsförl.
- Gars, Christina (2002). *Delad vårdnad?: föräldraskap och förskolläraryuppgift i den offentliga barndomen .* Diss. Stockholm Universitet.
- Ivarson Jansson, Ewa (2001). *Relationen hem - förskola: intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet 1990-1995 .* Diss. Umeå: Umeå universitet.
- Jensen, Elsebeth & Jensen, Helle (2008). *Professionellt föräldrasamarbete. 1.* uppl. Stockholm: Liber.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun. 2.* uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Läroplan för förskolan Lpfö 98. 2.*, rev. uppl. (2011). Stockholm: Skolverket.
- Markström, Ann-Marie (2005). *Förskolan som normaliseringspraktik: en etnografisk studie. 1.* uppl. Diss. Linköping: Linköpings universitet.
- Markstrom, Ann-Marie (2009). The Parent-Teacher Conference in the Swedish Preschool: A Study of an Ongoing Process as a "Pocket of Local Order", *Contemporary Issues in Early Childhood*, 10 (2), s.122-132.
- Markstrom, Ann-Marie (2010). To involve parents in the assessment of the child in parent-teacher conferences: A case study. *Early Childhood Education Journal*, 38(6), s. 465-474.
- McKenna, Devon E (2005). Documenting Development and Pedagogy in the Swedish Preschool: The Portfolio as a Vehicle for Reflection, Learning, and Democracy'. *The Interdisciplinary Journal Of Study Abroad* (12), s. 161-184.

- Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Sandberg, Anette & Vuorinen, Tuula (2007). *Hem och förskola: samverkan i förändring*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Sandberg, Anette, & Vuorinen, Tuula (2008). 'Preschool-home cooperation in change', *International Journal of Early Years Education* 16, (2), s. 151-161.
- Sheridan, Sonja (2011). Preschool teaching in Sweden? a profession in change. *Educational Research* 53, (4) s. 415-437.
- Skolverket (2011) *Förskolan är till för ditt barn. En broschyr om förskolans läroplan*.
<http://www.skolverket.se> hämtad 2011-11-28.
- Strandberg, Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fuskklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska.
- Svenning, Bente (2011). *Vad berättas om mig?: barns rättigheter och möjligheter till inflytande i förskolans dokumentation*. Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, Roger (2010). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 2. uppl. Stockholm: Norstedts.
- Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet, Skollagen (2010:800)
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800> hämtad: 2011-12-11.
- Vetenskapsrådet (2011). *God forskningssed*. hämtad 2011-12-02
http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/2011_01.pdf.
- Åberg, Ann & Lenz Taguchi, Hillevi (2005). *Lyssnandets pedagogik: etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Bilaga 1

Hej!

Jag vill börja med att tacka er för att ni vill delta i den undersökning som jag presenterade vid vårt telefonsamtal. Här kommer den informationen ni bad om, lite om mig, studiens syfte, och undersökningens tillväga gångsätt.

Jag studerar till förskollärare på distans via högskolan i Kristianstad. Under höstterminen 2011 skall jag skriva en C-uppsats som kommer att handla om föräldrasamverkan. Jag tycker att kontakten/kommunikationen mellan hem och förskola är viktig för barnens lärande och utveckling och i dagens skola finns det riktlinjer i skollagen och styrdokument för förskolan som skall följas och arbetas med.

Syftet med studien är att belysa hur förskolläraren talar om föräldrasamverkan samt förhåller sig till sitt särskilda ansvar enligt styrdokumentet.

Undersökningen kommer att bestå av intervjuer med förskollärare. Intervjuerna tar ca 30-40 minuter och intervjuerna kommer att ske med ljudupptagning och forskningsanteckningar.

Jag som gör studien förhåller mig enligt etiska forskningsregler och riktlinjer. Det är frivilligt att delta och ni kan när som helst bryta er medverkan. Ni som intervjuas kommer att behandlas konfidentiellt i undersökningen. Det är endast jag som har kännedom om era personuppgifter och dessa kommer jag att förvara med säkerhet och under ständig uppsikt. All personlig information som sparats (ljudupptagning & forskningsanteckningar) kommer att raderas när uppsatsen är klar och godkänd. Då uppsatsen är godkänd kommer den publiceras.

Med vänlig hälsning

Åsa Olsson

-----@stud.hkr.se

Mobil: -----

Bilaga 2

Intervjuguiden/mallen

Bakgrund

Ålder?

Hur länge har du arbetat som förskollärare?

Förskollärarens arbete (enskilda pedagogens roll)

Berätta om föräldrasamverkans betydelse för dig och betydelsen i ditt arbete? Beskriv hur ni arbetar?

Hur informerar du om samverkans funktion och verkan (hem och förskola) till vårdnadshavarna? Om inte, vad är anledningen till det?

Hur får du vårdnadshavarna delaktiga i verksamheten? På vilket sätt ges dem inflytande?

Kan du beskriva hur en bra relation ser ut mellan vårdnadshavare och dig som förskollärare?

Läroplanen, föräldrasamverkan och pedagogen

Hur förhåller du dig till punkten 2.4 Förskola och hem i läroplanen(Lpfö98 reviderad 2010)?

Utifrån Lpfö98 reviderad 2010 har du som förskollärare ett särskilt ansvar, hur ser du på detta?

Hur arbetar du med det uttalade ansvaret i läroplanen, förskola och hem?

Föräldrasamverkans arbetssätt

Vilka olika samverkansformer mellan förskola och hem arbetar ni med i verksamheten? Finns det speciella metoder, förhållningssätt och forum för samverkan mellan hem och förskola i er verksamhet? Vilka i så fall?

Finns det något särskilt vårdnadshavarna är mer delaktiga i och har inflytande över?

Vad är det som är positivt med samverkan mellan hem och förskola?

Finns det svårigheter med föräldrasamverkan, vad eller vilka i så fall?

Hur tar du reda på att vårdnadshavarna känner sig delaktiga och har inflytande över verksamheten?

Vad är enligt dig, målet med samverkan mellan förskola och hem?

Förskollärarens egen roll och vision av föräldrasamverkan

Har ditt sätt att arbeta med föräldrasamverkan utvecklats under dina år som förskollärare?
Hur?

Beskriv din vision om hur samverkan mellan förskola och hem kan utvecklas? Vad krävs?

Något att tillägga (Respondenten lämnas utrymme att tala fritt om föräldrasamverkan).

